

Elina Haavisto

Varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutuminen Kultavuoren päiväkodin vuorohoidossa

Opinnäytetyö

Syksy 2017

Sosiaali- ja terveysala

Sosionomi (AMK)

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveystieteiden laitos

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto:

Tekijä: Elina Haavisto

Työn nimi: Varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutuminen Kultavuoren päiväkodin vuorohoidossa

Ohjaaja: Katariina Perttula

Vuosi: 2017

Sivumäärä: 51

Liitteiden lukumäärä: 1

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, millä tavoin varhaiskasvatuksen tavoitteet toteutuvat vuoropäivähoitossa ja miten niiden toteutumista pystytään kehittämään sekä mitä kaikkea tulee lasten kannalta ottaa huomioon vuoropäivähoitoa suunniteltaessa. Yhteistyökumppanina tässä opinnäytetyössä toimi Kultavuoren vuoropäiväkoti Seinäjoelta.

Teoriaosuudessa käydään läpi yleisesti varhaiskasvatusta Suomessa, varhaiskasvatuksen tavoitteita vuoropäivähoidon näkökulmasta sekä itse vuoropäivähoitoa. Vuoropäivähoidon osiossa kerrotaan, mitä vuoropäivähoito on ja millaisia haasteita se pitää sisällään. Lisäksi käydään läpi työntekijän rooli vuoropäivähoitossa. Lopuksi paneudutaan kiintymyssuhteen, lapsen unen tarpeen ja päivärytmin merkityksen kautta vuoropäivähoidon lapsen kohdistuviin vaikutuksiin.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusmenetelmällä. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselylomaketta, jossa oli sekä puolistrukturoituja että avoimia kysymyksiä. Yhteenä kysymyksiä oli 16. Kyselylomake oli melko laaja, mikä vaikutti kyselyn vastaajien määrään. Lähetin kyselylomakkeet vastaajille sähköisenä Webropol-kyselynä kaikille Kultavuoren vuoropäiväkodin päiväkodinopettajille ja lastenhoitajille eli yhteensä 31 henkilölle. Vastauksia sain takaisin 7 ja vastausprosentti oli 22,5.

Opinnäytetyön tuloksiksi saatiin, että varhaiskasvatuksen tavoitteet toteutuvat pääasiassa hyvin Kultavuoren päiväkodin vuoropäivähoitoryhmässä. Tuloksissa painotui se, että vuoropäivähoitoa koskee samat tavoitteet kuin tavallistakin päivähoitoa ja niiden mukaan toimitaan. Osa vastaajista koki haasteellisena sen, että vuoropäivähoitoryhmässä on aika-ajoin lapsia muista päivähoitopaikoista, mikä vaikeuttaa lapsiin ja perheisiin tutustumista.

Avainsanat: vuoropäivähoito, varhaiskasvatus, varhaiskasvatuksen tavoitteet

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree Programme in Social Services

Specialisation: Bachelor of Social Services

Author/s: Elina Haavisto

Title of thesis: Target Realization of Early Childhood Education in Kultavuori Kindergarten Non-Standard Childcare

Supervisor(s): Katariina Perttula

Year: 2017

Number of pages: 51

Number of appendices: 1

The purpose of this thesis was to examine how the aspirations of early childhood education come true in non-standard childcare and how the coming true can be improved. The purpose of this thesis was to also examine what should take into account in the children point of view when the non-standard childcare is planned. My cooperation partner is a Kultavuori kindergarten from Seinäjoki.

In the theory section, I generally go through the early childhood education in Finland, the aspirations of early childhood education from the point of view of non-standard childcare and the non-standard childcare itself. In the section of non-standard childcare is told what the non-standard childcare is and what kind of challenges it has. Also I go through the role of the employee in the non-standard childcare. In the end I will focus on the effects of non-standard childcare on children through the attachment, need for a child's sleep and daily rhythm.

This thesis was carried out as a qualitative research. For the data collection an open and semi-structured questionnaire, with 16 questions intended for employees. The questionnaire was pretty wide which influenced the number of respondents. I sent the questionnaire to 31 employees who work at the Kultavuori kindergarten as kindergarten teachers and nursemaids. There were only 7 replies so the response rate was 22,5 percent.

The results of this thesis was that the aspirations of early childhood education mainly came true well in the Kultavuori's non-standard childcare group. The results were emphasized that the non-standard childcare has the same aspirations as the normal early childhood education has and they work by those. Some of the respondents found it challenging that there is sometimes children from the other kindergartens in the non-standard childcare group, which makes it hard to familiarize oneself with the children and their families.

Keywords: non-standard childcare, early childhood education, the aspirations of early childhood education

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
1 JOHDANTO.....	6
2 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET.....	7
3 VARHAISKASVATUS SUOMESSA.....	10
4 VARHAISKASVATUKSEN TAVOITTEET.....	11
5 VUOROPÄIVÄHOITO VARHAISKASVATUKSEN MUOTONA.....	16
5.1 Mitä vuoropäivähoito on?.....	16
5.2 Työntekijänä vuoropäivähoidossa.....	17
5.3 Vuoropäivähoidon haasteet varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta.....	18
6 VUOROPÄIVÄHOIDON VAIKUTUS LAPSEEN.....	21
6.1 Kiintymyssuhde ja vuoropäivähoito.....	21
6.2 Lapsen unen tarve.....	22
6.3 Päivärytmi ja rutiinit.....	23
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	25
7.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset.....	25
7.2 Yhteistyökumppani.....	25
7.3 Tutkimusmenetelmä.....	26
7.3.1 Aineistonkeruumenetelmä.....	27
7.3.2 Tutkimuksen analysointi.....	28
7.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	29
8 TUTKIMUSTULOKSET.....	30
8.1 Taustatiedot.....	30
8.2 Lasten kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen.....	31
8.3 Lapsen oppimisen tukeminen ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutuminen.....	31
8.4 Pedagogisen toiminnan toteutus ja myönteiset oppimiskokemukset.....	32

8.5 Kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö.....	33
8.6 Pysyvien vuorovaikutussuhteiden mahdollistaminen ja lasta kunnioittavan toimintatavan turvaaminen	33
8.7 Lasten yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen ja tasa-arvon toteutuminen	34
8.8 Yksilöllisen tuen tarpeen huomiointi	35
8.9 Lasten yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen ja eettisesti vastuulliseen toimintaan ohjaaminen	36
8.10 Lasten mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin	36
8.11 Yhteistyö lapsen huoltajien kanssa ja vanhempien tukeminen	37
8.12 Lapsen huomioon ottaminen vuoropäivähoitoa suunnitellessa	38
8.13 Vuoropäivähoidon parantaminen varhaiskasvatuksen tavoitteet huomioiden	38
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	40
10 POHDINTA.....	43
LÄHTEET	46
LIITTEET	51

1 JOHDANTO

Nykyisin yhä useammat lapset elävät talouksissa, joissa toinen tai molemmat vanhemmista tekevät töitä iltaisin, viikonloppuisin tai öisin (Strazdins 2004, 1517–1527). Tällainen vuorotyö asettaa omat haasteensa perhe-elämälle ja lapsen hoidolle. Nykyään me elämme 24 tuntia auki olevassa yhteiskunnassa ja tämän seurauksena myös lasten vuoropäivähoito on selkeästi kasvattanut tarvetta ja tarjontaa yhteiskunnassamme (Lasten sosio-emotionaalinen hyvinvointi ja perheen arki 24/7-taloudessa 2011–2014).

On selvää, että yhteiskunnan muuttuessa, myös varhaiskasvatuksen tulee muuttua sen mukana. Jokapäiväinen varhaiskasvatustyö onkin muuttunut vuosien saatossa ja käyttöön on otettu uudenlaisia käytäntöjä ja pedagogisia toimintatapoja, kuten vuoropäivähoito (Estola ym. 2013, 176). Päivähoidolle on asetettu valtakunnalliset tavoitteet, jotka ohjaavat päivähoitoa muutoksien keskellä. Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet on säädetty varhaiskasvatuslaissa ja tavoitteet pätevät kaikissa päivähoitomuodoissa. Nämä tavoitteet ohjaavat varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sekä paikallisten ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaa, toteuttamista ja arviointia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Opinnäytetyöni aihe on tällä hetkellä erittäin ajankohtainen. Aiheen valintaan ei kuitenkaan vaikuttanut ainoastaan ajankohtaisuus, vaan myös oma kiinnostus vuoropäivähoitoa kohtaan. Minulla itselläni ei ole aikaisempaa kokemusta vuorokauden ympäri auki olevissa päiväkodeissa työskentelystä, joten itsekkin astuin tässä opinnäytetyöprosessissa hieman vieraille vesille. Tavoitteenani oli selvittää, miten varhaiskasvatuksen tavoitteet toteutuvat vuoropäivähoidossa, mitä kaikkea tulee lasten kannalta ottaa huomioon vuoropäivähoitoa suunnitellessa ja miten vuoropäivähoitoa voisi parantaa ottamalla huomioon varhaiskasvatuksen tavoitteet. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisella tutkimuksella kyselylomakkeen avulla ja tutkimus tehtiin yhteistyössä Kultavuoren vuoropäiväkodin varhaiskasvattajien kanssa.

Opinnäytetyössä perehdyn ensin aikaisempiin tutkimuksiin vuoropäivähoidosta. Teoriaosuudessa käsittelen varhaiskasvatusta Suomessa, varhaiskasvatuksen tavoitteita sekä vuoropäivähoitoa. Teoriaosuuden jälkeen kuvaan tutkimuksen kulkua, tuloksia ja johtopäätöksiä sekä lopuksi vielä omaa pohdintaa.

2 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Vuoropäivähoitoa ei ole kovinkaan paljoa tutkittu ja tutkimukset ovat lähinnä opin- näytetöitä ja pro gradu-tutkielmia, joista alempana pari esimerkkiä. Löysin myös kaksi ajankohtaista hanketta, jotka käsittelevät vuoropäivähoitoa.

Ensimmäinen tutkimushanke on nimeltään Perheet 24/7. Hanketta hallinnoi JAMK:in hyvinvointiyksikkö ja sitä johti professori Anna Rönkä. Hankkeessa olivat mukana myös Jyväskylän yliopiston Kasvatustieteiden laitos sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tutkimus toteutettiin vuosina 2011-2014. Tutkimuksessa verrattiin epätyypillisinä aikoina (illat, yöt, aikaiset aamut ja viikonloput) työskentelevien ja säännöllistä päivätyötä tekevien vanhempien kokemuksia työstä, lastenhoidosta, perhe-elämästä ja hyvinvoinnista Suomessa, Isossa-Britanniassa sekä Hollannissa. Tutkimuksessa selvisi muun muassa se, että tärkeimpiä tyytyväisyyden aiheita arjessa olivat lapsen terveys, turvallisuus sekä lapsen käyttäytyminen, kehitys ja oppiminen. Keskeisimpiä huolenaiheita arjessa olivat vastuun kantaminen yksin, oma jaksaminen sekä liian vähäinen perheaika. Suomessa epätyypillisinä työaikoina työskentelevät kokivat säännöllistä päivätyötä tekeviä enemmän haasteita lastenhoitojärjestelyissä. Molemmissa ryhmissä lapsi oli useimmiten hoidossa päivä- tai vuorohoitokodissa tai vaihtoehtoisesti kotona jommankumman vanhemman kanssa. 85 prosenttia päivähoitoikäisten lasten vanhemmista kertoi lapsensa viihtyvän pääsääntöisesti hyvin päivähoitossa ja vanhempien työajalla ei ollut merkitystä lapsen viihtyvyyden kannalta. (Perheet 24/7, [viitattu 3.8.2017].)

Toinen hanke on OHOI-Osaamista vuorohoitoon. Hanke on Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun kaksivuotinen hanke Keski-Suomen vuorohoidon tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantamiseksi. Hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto. Hankkeen tavoitteena on lisätä vuoropäivähoidon työntekijöiden osaamista ja työhyvinvointia, parantaa vuorohoidon työn laatua, mahdollistaa vuoropäivähoidon työntekijöiden verkostoituminen ja vertaisoppiminen sekä parantaa vuorohoidon palvelujärjestelmän toimivuutta Keski-Suomessa. (OHOI-osaamista vuorohoitoon, [viitattu 3.8.2017].) Collin & Peltoperä (2016, 190–195) kertovat, että hankkeessa muunneltiin vuorohoidon käytäntöjä eri vuorohoitoyksiköissä. Nämä

käytännöt jaettiin eri teemojen mukaisesti: johtaminen, tiimityö ja yhteisöllisyys, lapsen huomioiminen varhaiskasvatusympäristössä, työvuorojen hienosäätö, vuoropuhelu ja tiedonkulku sekä tilojen käyttö ja arjen käytännöt. Muutokset näiden teemojen sisällä ovat herättäneet työntekijöissä innostusta. Muutoksia olivat esimerkiksi:

- Uuden päiväkodin yhteisöllisyyden ja me-hengen lisääminen talon yhteisillä säännöllisillä tapaamisilla, lauluhetkillä, vappuriehalla, isovanhempien tapahtumalla sekä henkilökunnan virkistysillalla.
- Lasten aamu-ulkoilun aikaistaminen heti aamupalan jälkeen. Tästä syntyi moninaisia hyötyjä. Aamupalalla jo käyneiden lasten ei tarvinnut keskeyttää alkaneita leikkejä ja hoitoon myöhemmin tulevat saivat jäädä suoraan ulos leikkimään. Pienimmät lapset taas saavat tarvittavat unet ulkona vaunuissa ja sisälle jääneet saivat leikkiä rauhassa.
- Työaikojen suunnittelua helpotettiin ottamalla käyttöön työvuorokierto pohjat, joihin työvuorot pyritään rakentamaan. Tämän tavoitteena oli se, että työvuorosuunnittelua saisi nopeutettua ja aikaa jäisi enemmän lasten kanssa toimimiseksi.
- Henkilökunnan ja vanhempien välistä tiedonkulkua on parannettu lomakkeella, johon työntekijät kirjaavat tietoja lapsen päivästä. Näin kuka tahansa työntekijä osaa kertoa lapsen kuulumiset vanhemmalle.
- Käytännölliset ja toimivat pienryhmätilat.

Tiina Palviainen (2007) on tehnyt Jyväskylän yliopistossa pro gradu-tutkielman, jonka tavoitteena oli kartoittaa ja kuvailla henkilökunnan käsityksiä ja kokemuksia vuorohoidon nykytilasta Suomessa. Hän pyrki myös tunnistamaan vuorohoidon valtakunnallisia kehityshaasteita sekä kokoamaan vuorohoidon kehittämisen perustaksi sopivia hyväksi koettuja toimintatapoja. Tutkimuksessa kävi ilmi, että vuorohoidossa on paljon hyviä toimintatapoja, joilla lapsen hyvinvointia pyritään lisäämään. Nämä toimintatavat tekijä on luokitellut sisällönanalyysin avulla seuraavasti: kasvatuskumppanuus, työn ennakointi, lapsen turvallisuuden tunne, yksilöllinen

huomiointi, sosiaaliset suhteet sekä monipuolinen toiminta. Ryhmät kuvaavat niitä asioita, jotka välillisesti tai suoraan vaikuttavat vuorohoidon laatuun sekä lapsen että perheen hyvinvointiin.

Maria Alanen (2016) on tehnyt Tampereen yliopistossa pro gradu-tutkielman, jonka tarkoituksena oli selvittää, miten lastentarhanopettajat ja vanhemmat kuvaavat vuorohoitoa ja mitä yhtäläisyyksiä ja eroja heidän kuvauksissaan esiintyy. Tutkimuksen tuloksissa kävi ilmi, että vanhemmat olivat tyytyväisiä vuorohoitoon ja luottamus henkilökuntaan oli vahvaa. Lastentarhanopettajien työtä vuorohoidossa taas hankaloittaa selkeiden vuorohoitoa koskevien säännösten puuttuminen.

Liisa Laukkonen (2017, 2) on tehnyt opinnäytetyön Seinäjoen ammattikorkeakoulussa, jossa hän tutki lasten kokemuksia ja aikuisten näkemyksiä Kultavuoren päiväkodin yöhoidosta. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten lapset kokevat yöhoidon Kultavuoren päiväkodissa. Tutkimuksen tuloksista oli selkeästi havaittavissa enemmän yöhoitoon liittyviä positiivisia kokemuksia kuin negatiivisia. Lapset esimerkiksi pitivät siitä, kun ei tarvinnut mennä yksin nukkumaan vaan oli muitakin lapsia seurana. Lisäksi lapsille oli tärkeää, että saivat nukkua rauhassa ja aikuiset silittelivät ja lukivat satuja. Lapset kokivat yöhoidon osaksi arkeaan samalla tavalla kuin päivälläkin päiväkodissa olevat lapset.

3 VARHAISKASVATUS SUOMESSA

Varhaiskasvatus on Suomessa yhteiskunnallinen palvelu, jonka tehtävänä on edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta yhteiskunnassa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 14.) Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus, jossa erityisesti pedagogiikka painottuu nykypäivänä. Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen ja sitä voidaan järjestää päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai muunlaisena varhaiskasvatuksena, kuten leikki- tai kerhotoimintana. (Varhaiskasvatus 2017.)

Varhaiskasvatuslain (L 19.1.1973/36, 4§) mukaan kunnan on huolehdittava päivähoidon järjestämisestä asukkailleen. Lisäksi kunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että päivähoitoa on saatavana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnan tarve edellyttää (L 19.1.1973/36, 11§). Kunta tai kuntayhtymä voi järjestää varhaiskasvatuksen itse tai hankkia varhaiskasvatuspalveluja julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 14).

Hoiva ja huolenpito ovat lapsen varhaiskehityksen tukemisen kannalta todella tärkeässä roolissa ja nämä ovat sellaisia asioita, joita varsinkin pieni lapsi tarvitsee. Tästä syystä varhaiskasvatuksessa kiinnitetään paljon huomiota lapsen perushoittoon, lapsen huomioimiseen ja lapsen tunnesuhteeseen häntä hoitaviin ja kasvattaviin aikuisiin. (Ojala 2015, 1.) Monille tuttu sanonta ”Lapsen kasvattamiseen tarvitaan koko kylä” kuvaa hyvin, miten tärkeä lapsen kasvatustehtävä onkaan ja miten kasvava lapsi sopeutuu omaan kulttuuriinsa ja sen tapoihin ja tottumuksiin vanhempiensa ja muiden aikuisten johdolla (Kronqvist & Kumpulainen 2011, 13).

Tällä hetkellä sekä suomalainen että kansainvälinen varhaiskasvatus painottaa lapsen näkökulmaa ja YK:n lapsen oikeuksien sopimukseenkin kirjattua vaatimusta siitä, että lasta on kuultava häntä koskevissa asioissa. Jokapäiväinen varhaiskasvatustyö on muuttunut vuosien saatossa ja käyttöön on otettu uudenlaisia käytäntöjä ja pedagogisia toimintatapoja, kuten vuoropäivähoito. (Estola ym. 2013, 176.)

4 VARHAISKASVATUKSEN TAVOITTEET

Tässä luvussa kerron varhaiskasvatuksen tavoitteista ja niiden tarkemmasta sisällystä vuoropäivähoidon näkökulmasta.

Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet on säädetty varhaiskasvatuslaissa ja tavoitteet pätevät kaikissa päivähoitomuodoissa, kuten esimerkiksi vuoropäivähoitossa. Nämä tavoitteet ohjaavat varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sekä paikallisten ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaa, toteuttamista ja arviointia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.) Varhaiskasvatuslakiin (L 19.1.1973/36, 2a§) on kirjattu seuraavat varhaiskasvatusta koskevat tavoitteet:

- 1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;
- 2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista;
- 3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;
- 4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;
- 5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;
- 6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;
- 7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;
- 8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;
- 9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;

10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Kasvu, kehitys ja oppiminen. Vuoropäivähoidossa kaikkien työtapojen tulee tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 28). Terveelliset, turvalliset ja liikunnalliset elämäntavat ovat sellaisia asioita, joita vuoropäivähoidossa arvostetaan. Lasten hyvinvointia edistetään monipuolisella liikunnalla, rauhoittumisella ja levolla sekä monipuolisella ja terveellisellä ravinnolla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 31.) Pienimmillä lapsilla päivittäisissä perustoiminnoissa painottuu hoiva ja hoito. Kun lapsen perustarpeet on tyydytetty, kykenee lapsi keskittymään myös itseään kiinnostaviin muihin asioihin. Tällä tavoin tilanteista tulee lapsen kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle suotuisia. (Kirveslahti ym. 2014, 226.)

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kehityksen ja oppimisen kannalta loogisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan lapsen elinikäiselle oppimiselle. Lähtökohtana laadukkaalle kokonaisuudelle on se, että varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen henkilöstö tuntee koulutusjärjestelmän sekä sen eri vaiheiden tavoitteet, ominaispiirteet ja käytännöt. Lasten hyvinvoinnin, kehityksen ja oppimisen sujuvuuden vuoksi siirtymävaiheet näiden osioiden välillä suunnitellaan yhteistyössä huoltajien kanssa lapsen edun mukaisesti. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 18.)

Pedagogiikka ja myönteiset oppimiskokemukset. Pedagogiikalla tarkoitetaan erityisesti kasvatusta- ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa ammattilaisten toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen toteuttamiseksi (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 20). Tämä tarkoittaa sitä, että toiminnalla tulee aina olla jokin tarkoitus, jolla edistetään lasten hyvinvointia ja oppimista.

Lapselle on todella tärkeää huomata, että hän oppii jotakin uutta. Aikuiset osaavat esimerkiksi syödä siististi ja tietävät, miten vaatteet puetaan päälle. Lapselle nämä ovat uusia asioita ja hän opettelee kaikkia näitä taitoja. On tärkeää, että aikuinen

kiittelee, kehuu tai palkitsee lasta jokaisesta uudesta opitusta taidosta. Lapsen huomattessa, että oppiminen on iloinen asia, hän alkaa kiinnostua siitä entistä enemmän. (Ojanen ym. 2013, 72.) Tavoitteena on auttaa lasta huomaamaan, että hän voi itse vaikuttaa omaan oppimiseensa ja suorituksiinsa (Heikka, Hujala & Turja 2009, 12).

Varhaiskasvatusympäristö. Yksi vuoropäivähoidossa työskentelevän varhaiskasvattajan tärkeimmistä tehtävistä on luoda lapsen kehitykselle, kasvu- ja oppimiselle suotuisa ympäristö. Oikeanlaisessa kasvu- ja oppimisympäristössä lapsi voi toimia omaehtoisesti ja turvallisesti. (Ojanen ym. 2013, 197.) Kasvu- ja oppimisympäristöihin kuuluvat fyysinen, psyykinen sekä sosiaalinen ympäristö. Lapsella on oikeus turvalliseen ja virikkeelliseen kasvuympäristöön ja hyvä ympäristö tukee lapsen suotuisaa kehitystä. Lisäksi monipuolinen ympäristö mahdollistaa lapselle monipuolisen toiminnan kuten leikin, liikkumisen, tutkimisen sekä taiteellisen ilmaisen. (Kirveslahti ym. 2014, 226.)

Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka ovat tukemassa lapsen kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöjä rakennettaessa ja kehittäessä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys, esteettömyys, tilojen valaistus ja akustiikka sekä sisäilman laatu ja siisteys. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 31.)

Vuorovaikutussuhteet. Lapsen ja häntä hoivaavan vanhemman tai muun aikuisen välisessä vuorovaikutuksessa luodaan ne puitteet, joissa muotoutuvat ihmisen psyykkiset ominaisuudet. Tärkeintä on läheisten ihmisten lapselle antava hoiva ja huolenpito, turvallisuus, lapsen tarpeiden ymmärtäminen sekä johdonmukainen ja pitkäjänteinen hoito. (Räsänen ym. 2000, Koivusen & Lehtisen 2015, 142 mukaan.) Yhteisöön (esimerkiksi päiväkotiin) liittyminen, toisten huomioiminen ja huomioon ottaminen sekä omien halujen ja tarpeiden säätelyn oppiminen ovat tärkeitä taitoja ja niiden oppiminen voi tapahtua vain vuorovaikutuksessa omien vanhempien ja toisten aikuisten kanssa. Samanaikaisesti lapsi oppii, kuinka yhteisössä toimitaan. Oppiakseen säätelmään omia aggressioitaan, tarpeitaan ja yllykkeitään sekä toi-

mimaan itse toisten hyväksi, tarvitsee lapsi paljon toistoja. Aikuisten tehtävä on tarjota turvallista vuorovaikutusta, jossa lapsi voi testata ja kokeilla rajojaan. (Mikkola & Nivalainen 2009, 19–20.)

Yksilöllisyys. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, ymmärretyksi ja huomioon otetuksi omana itsenään ja yhteisönsä jäsenenä. Lapsella tulee olla oikeus hyvään ja turvalliseen lapsuuteen ja vuoropäivähoidon tehtävänä on suojella ja edistää näitä oikeuksia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 17.)

Yksilöllinen tuki. Vuoropäivähoito järjestetään siten, että jokainen lapsi saa oman kehityksensä ja tarpeidensa mukaista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Lapsen tuen tarve tunnistetaan ja tarkoituksenmukainen tuki järjestetään tarpeen ilmettyä. Riittävän aikainen ja oikein kohdennettu tuki edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samanaikaisesti voidaan ehkäistä lapsen ongelmien syntymistä, kasvamista ja monimuotoutumista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 52–53.)

Kasvaminen ihmisenä. Varhaiskasvatus perustuu elämän, kestävän elintavan ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen sekä ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Vuoropäivähoidon henkilöstö ohjaa lapsia toimimaan arvoperustan mukaisesti ja keskustelemaan arvoista ja ihanteista. Kiusaamista, rasismia tai väkivaltaa ei vuoropäivähoitossa hyväksytä lainkaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 19.) Kasvatuksessa on monia asioita, joista voidaan keskustella ja olla eri mieltä. Joissakin asioissa on kuitenkin tarpeellista olla hyvin yksiselitteinen näkemys ja toimintatapa. Varhaiskasvattajat edustavat monille lapsille konkreettisesti suomalaista yhteiskuntaa sääntöineen ja arvoineen. Tästä syystä on olennaista, että kasvattajat toimivat kaikissa kiusaamis- ja syrjimistilanteissa selkeästi ja johdonmukaisesti. (Cantell 2010, 129.)

Lapsen osallisuus. Aikaisemmin lapset on nähty aikuisuuteen matkalla olevina ”keskeneräisinä” henkilöinä, eikä lapsuuden vaihetta ole pidetty korkeassa arvossa (Peleg 2013, 535-536). Tilanne on kuitenkin muuttunut, sillä uusi sosiologinen lapsuuskäsitys arvostaa lapsuutta ja lasta pidetään toimijana, jolla on omat intressit ja omat tapansa tehdä asioita (Diduck 2003, 80–90, Pajulammin 2014, 377 mukaan).

Lapsi ei ole enää vain matkalla aikuisuuteen, vaan arvokas ihminen omine mielipiteineen ja toiveineen (McGlynn 2006, 42–44). Lapsen oikeuksien sopimuksen (20.11.1989/12–13.artikla) mukaan lapsella on oikeus ilmaista näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa ja lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Lisäksi lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä vapaasti. Lapset nähdään aktiivisina, tuottavina, kommunikoivina, ympäristöä ja kultuuria rakentavina toimijoina sekä yhteiskunnallisina vaikuttajina (Lehtinen 2009, 90).

Yhteistyö huoltajien kanssa. Kaskelan ja Kekkosen (2006, 20) mukaan varhaiskasvatuksen työntekijät osallistuvat lapsen vanhempien rinnalla lapsen päivittäiseen kasvatukseen ja hoitoon. Tällainen vanhempien mahdollisuus jakaa kasvatusvastuuta päivähoidon kanssa luo tilan ja tarpeen varhaiskasvattajien ja vanhempien kasvatuskumppanuudelle. Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Kasvatusyhteistyötä tukevat luottamuksen rakentaminen sekä tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 32–33.)

5 VUOROPÄIVÄHOITO VARHAISKASVATUKSEN MUOTONA

Yhä useammat lapset elävät talouksissa, joissa toinen tai molemmat vanhemmista tekevät töitä iltaisin, viikonloppuisin tai öisin (Strazdins 2004, 1517–1527). Viimeisimpien työelämä tutkimuksien mukaan jopa kolmasosa suomalaisista kertoo tekevänsä jotain muuta kuin tavallista ”kahdeksasta neljään” päivätyötä (Hevonoja 2013). Tällainen vuorotyö asettaa omat haasteensa perhe-elämälle. Nykyään me elämme 24 tuntia auki olevassa yhteiskunnassa ja tämän seurauksena myöskin lasten vuoropäivähoito on selkeästi kasvattanut tarvetta ja tarjontaa yhteiskunnassamme (Lasten sosio-emotionaalinen hyvinvointi ja perheen arki 24/7-taloudessa 2011–2014).

5.1 Mitä vuoropäivähoito on?

Vuoropäivähoidon käsitteellä kuvataan varhaiskasvatuspalvelua, jota tarjotaan normaalin päivähoidon hoitoaikojen ulkopuolella. Tällaisia hoitoaikoja ovat arki-aamut ennen klo. 06.00, arki-illat klo. 18.00 jälkeen, yöt, lauantait, sunnuntait ja arkipyhäpäivät. (Malinen, Dahlblom & Teppo 2016, 13.) Varhaiskasvatuslain (19.1.1973/36, 2§) mukaan lasten päivähoito on pyrittävä järjestämään niin, että se tarjoaa lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopivan hoitopaikan sekä jatkuvan hoidon sinä vuorokauden aikana, jona sitä tarvitaan. Perheillä ei ole subjektiivista oikeutta vuorohoitoon, vaan sitä tarjotaan perheelle huoltajien, yksinhuoltajien tai erillään asuvien yhteishuoltajien ansiotyöhön tai opintoihin liittyvään vuorohoidon tarpeeseen (Peltoperä ym. 2016, 65). Vuorohoitoa voi olla tarjolla oman kunnan omana palveluna päiväkodissa tai perhepäivähoidossa joko hoitajan kotona tai ryhmämuotoisesti järjestettynä. Isommissa kunnissa ympärivuorokautista varhaiskasvatusta järjestetään usein keskitetysti vain tietyissä yksiköissä perheiden ilmoittaman hoidontarpeen mukaan. (Malinen, Dahlblom & Teppo 2016, 13.)

Vuoropäivähoidossa tulee toteuttaa Varhaiskasvatuslain ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden edellyttämää laadukasta varhaiskasvatusta samalla tavalla kuin missä tahansa muussakin varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä. Vuorohoitoon kuitenkin liittyy tiettyjä piirteitä, jotka on otettava huomioon vuorohoitoa järjestäessä.

Piirteet ovat seurausta huoltajien epätyypillisistä työajoista, jotka vaikuttavat lasten hoitoaikoihin ja tätä kautta varhaiskasvatukseen toteuttamiseen vuoropäivähoidossa. Näitä piirteitä ovat aikataulujen eriytyminen, epäsäännöllisyys ja ennakoimattomuus eli yksinkertaistettuna vanhempien työaikojen vaihtelevuus. Piirteiden vaikutukset voivat näkyä yksilöllisesti ja vaihtelevasti sekä lasten arjessa ja hyvinvoinnissa, esimerkiksi lapsen vireystilassa, että vuoropäivähoidon työntekijöiden toimenkuvassa ja työhyvinvoinnissa. Kun lapsen yksilöllisistä hoitoajoista ollaan tietoisia, hänelle voidaan tarjota laadukasta varhaiskasvatusta silloin, kun se perheen rytmeihin parhaiten sopii. (Peltoperä ym. 2016, 62–64.)

5.2 Työntekijänä vuoropäivähoidossa

Vuoropäivähoidossa työskentely on itsenäisempää kuin tavallisessa päivähoidossa, sillä varsinkin lastenhoitajat työskentelevät paljon yksin ilta- ja viikonloppuvuoroissa. Tällainen tilanne edellyttää työntekijältä tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä, oppimisen tukemisesta sekä lapsen persoonasta. Lisäksi työntekijällä tulee olla pedagogista osaamista lasten yksilölliset rytmit huomioiden. Lasten vaihtuvien hoitoaikojen vuoksi lasten oppimisen ohjaaminen vaatii työntekijöiltä paljon havainnointia ja lasten yksilöllistä huomiointia sekä pedagogiikan hyödyntämistä arjen eri tilanteissa. Tällaisia arjen tilanteita ovat esimerkiksi ruokailut, ulkoilut, lepoaikat ja siirtymätilanteet. (Peltoperä & Hintikka 2016, 1.)

Vuoropäivähoidon ”herkkiä aikoja” ovat aikaiset aamut, myöhäiset illat ja yöt. Näinä aikoina työntekijän tulee toimia erityisen sensitiivisesti vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. Tällainen tilanne tuo mahdollisuuksia muun muassa läheisten suhteiden luomiseen. (Peltoperä & Hintikka 2016, 2.) Kaikista tärkein oletamus, mikä lapselle tulisi hoivasuhteessa välittyä on se, että toiset ihmiset ovat tunneperäisesti saatavilla, auttamassa lasta huomaamaan ja ymmärtämään tunteita sekä tarvittaessa antamassa lohtua. Kun lapselle tulee tunne siitä, että hän tulee kuulluksi, ymmärretyksi, nähdyksi ja kohdatuksi, hänen hyvinolontunteensa leviää. Hänellä on tunne kokonaisvaltaisuudesta ja siitä, että hän on hyväksytty. (Kanninen & Sigfrids 2012, 80–81.) Kun lapsi on pitkiä päiviä erossa vanhemmistaan, olisi todella tärkeää, että vuoropäivähoidon työntekijät pystyisivät luomaan lapselle tällaisen tunnetilan.

5.3 Vuoropäivähoidon haasteet varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta

Varhaiskasvatusympäristö. Vuoropäivähoito eroaa hieman normaalista päivähoitosta, mikä tuo mukanaan omia haasteita vuoropäivähoidolle. Vuoropäiväkodissa ryhmien omat tilat, joissa lapsi päivittäin toimii, on lapselle merkittävin oppimisympäristö, mutta vuoropäivähoidossa olevien lasten tilat saattavat myös vaihtua päivän aikana (Mikkola & Nivalainen 2009, 38). Tämä tarkoittaa sitä, että lapsi on esimerkiksi aamupäivän tavallisessa hoitoryhmässä ja siirtyy illaksi vuorohoitoryhmään. Siirtymiset tiloista toiseen voivat luoda lapselle turvattomuuden tunnetta ja muun muassa heikentää lapsen osallisuutta. Vaihtelevat hoitoajat tuovat myös haasteita lapsen hyvinvoinnille vuoropäivähoidossa. Vuorohoidon sosiaalinen toimintaympäristö voi olla vaihtelevaa, kun lapset ja aikuiset tulevat ja menevät omien aikataulujensa mukaisesti. (Pedagogiikan kehittämistä vuorohoidon arjessa 2016, 2). Tällaisissa tilanteissa vuorovaikutussuhteita sekä lasten välille että lasten ja työntekijöiden välille voi syntyä melko paljon (Peltoperä & Hintikka 2016, 155). Vuorohoidossa työntekijöiden pitäisi tuntea kaikki lapset ja perheet pystyäkseen toteuttamaan hyvää varhaispedagogiikkaa, mutta erilaiset aikataulut lasten ja työntekijöiden välillä tuottavat lisätyötä pysyvien ihmissuhteiden näkökulmasta. (Pedagogiikan kehittämistä vuorohoidon arjessa 2016, 2.)

Yksilöllinen tuki. Yksilöllisen tuen toteuttaminen vuoropäivähoidossa saattaa olla ajoittain haastavaa. Tämä haastavuus voi johtua esimerkiksi aikaisemminkin mainituista lasten hoitoajoista sekä työntekijöiden muuttuvista työvuoroista. Vuoropäivähoitoryhmässä lapsia ja aikuisia tulee ja menee, joten voidaan miettiä, että ehtivätkö kasvattajat todellisuudessa keskittymään jokaisen lapsen yksilölliseen tuen tarpeeseen. Moilasen ja Virolaisen (2012, 68) opinnäytetyössä tutkittiin lapsen yksilöllisen tuen huomioimista päivähoitossa. Haasteina heidän tutkimuksessaan todettiin muun muassa päiväkodin henkilökunnan poissaolot, isot ryhmäkoot sekä ajan riittämättömyys.

Pedagogiikka. OHOI-hankkeen (2016, 46) mukaan Perheet 24/7-hankkeessa (2016) vuoropäivähoidon haasteena koettiin se, että pedagogisesta kasvatuksesta vastuussa olevat lastentarhanopettajat eivät juurikaan työskentele viikonloppu-, iltaja yövuoroissa, vaan näinä aikoina vuorossa on lähinnä lastenhoitaja. Näin ollen

lasten pedagogisen kasvatuksen tukeminen ei ole taattua kyseisinä aikoina. Tutkimus osoitti myös sen, että vaihteleva ympärivuorokautinen työelämä ja tähän liittyvät ennakoimattomat muutokset lasten hoidossa tekevät työvoiman mitoittamisen ja työvuorosuunnittelun vuoropäivähoidossa vaikeaksi.

Yhteistyö huoltajien kanssa. Vuoropäivähoidossa vanhempien ja kasvattajien välinen yhteistyö sisältää kaikenlaisen vanhempien ja kasvattajien välisen toiminnan ja vuorovaikutuksen. Tärkeimpiä edellytyksiä yhteistyön onnistumiselle ovat molempien osapuolten tieto toistensa rooleista sekä luottamus toisiaan kohtaan. (Koivunen 2009, 151–152.) Yhteistyö vanhempien ja vuoropäivähenkilöstön välillä ei kuitenkaan aina suju. Koivusen (2009, 176) mukaan vanhempiin liittyviä yhteistyön sujuvuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat: vanhemmat eivät halua ottaa vastaan oman lapsen vaikeuksiin koskevaa tietoa, vanhempien kiireisyys, vanhempien vaativuus sekä vanhempien pahan olon purkaminen työntekijöihin. Lisäksi vanhempien keskinäiset erimielisyydet lapsen asioissa, puutteelliset vuorovaikutustaidot sekä vanhempien vähäinen kiinnostus lapsen hoitopäivää kohtaan voivat vaikuttaa yhteistyön sujuvuuteen. Työntekijöihin liittyviä yhteistyön sujuvuuteen vaikuttavia tekijöitä taas ovat: vaikeus keskustella lapsen tuonti- ja hakutilanteissa, vanhempien motivointi yhteistyöhön on hankalaa, työntekijän ja vanhemman kemia ei kohtaa, lapsen vaikeuksien puheeksi ottaminen vanhempien kanssa, työntekijöiden vaikeus auttaa moniongelmaisia perheitä sekä puutteelliset vuorovaikutustaidot (Koivunen 2005, Koivusen 2009, 176 mukaan).

Lapsen osallisuus. Nykyään puhutaan paljon lapsilähtöisyydestä, joka toimiikin niin sanottuna ohjenuorana varhaiskasvatukselle (Kalliala 2012, 47). Lapsilähtöisyys perustuu lapsen yksilöllisyyden kunnioittamiseen ja tarpeiden tunnistamiseen. Aikuiset uskovat lapsen spontaaniin haluun ja kykyyn oppia ja kasvaa. Kasvatuksellisen prosessin sisällöt, tavoitteet ja menetelmät kumpuavatkin yhä enenevässä määrin lapsilta. Vuosien saatossa on kuitenkin havaittu, että lapsilähtöisyys jää usein pelkäksi fraasiksi, jonka merkitys ei aina ole selvä käytännön työntekijöille. Puheen tasolla saavutettu yksimielisyys lapsilähtöisyyden vaatimuksesta muuttuu epäselväksi silloin, kun kysytään, mitä se käytännössä merkitsee aikuisen toiminnan näkökulmasta. Suomalaisessa päivähoidossa (vuoropäivähoito mukaan lukien)

on tunnistettavissa ilmiö, jossa lapsilähtöisyydellä on käytännössä oikeutettu aikuisten mukavuudenhaluinen passiivisuus ja vetäytyminen. (Kalliala 2012, 50–52.) Vaikka lasten osallisuuden merkitys onkin kasvussa, ei se tarkoita sitä, että aikuisten työmäärä helpottuisi ja vähenisi.

Ihmisenä kasvaminen. Vuoropäivähoidossa, kuten yleisestikin varhaiskasvatuksessa, tulee lapsille opettaa toisten kunnioittamista sekä hyviä käytöstapoja. Haasteellisinta tässä on tapojen juurruttaminen lapsille. Nykyään monilta vanhemmiltakin puuttuvat hyvät käytöstavat, joten niiden opettaminen lapsille varhaiskasvatuksessa voi olla haastavaa, jos lapsilla ei ole kotona samat tavat käytössä tai esimerkillistä mallia hyville käytöstavoille. Usein vanhemmat tuntuvat unohtavan oman kasvatusvastuunsa ja luulevat sen olevan esimerkiksi varhaiskasvattajien työtä. Jokainen lapsi on kuitenkin omien vanhempiansa lapsi ja vanhempien vastuuta kasvattajana ei voi sysätä varhaiskasvattajille, presidentille tai yhteiskunnalle (Helsingin uutiset 2010).

6 VUOROPÄIVÄHOIDON VAIKUTUS LAPSEEN

Tässä luvussa kerron vuoropäivähoidon vaikutuksista vuorohoidossa oleviin lapsiin varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta.

6.1 Kiintymyssuhde ja vuoropäivähoito

Koko päivähoidon historian ajan lapsen perustarpeet ovat pysyneet samoina. Usein haikailemme vanhojen hyvien aikojen perään, jolloin elämä oli turvallisempaa ja toisista pidettiin huolta. Tällaisen yhteisöllisyyden murtumisen hintana on lapsuuden yksinäistyminen. Suomalaisten pikkulasten hoitopäivät ovat usein todella pitkiä, mistä seuraa se, että yhä pienemmät lapset viettävät suurimman osan ajastaan josakin muualla kuin omien vanhempiansa kanssa omassa kodissaan. (Mikkola & Niivalainen 2009, 15.)

Lapsen hyvä kehitys edellyttää lapselle tärkeiden aikuisten pysyvyyttä ja todellista läsnäoloa lapsen päivittäisessä elämässä. John Bowlby on kehittänyt 1970-luvulla teorian kiintymyssuhteista ja niiden kehittymiseen vaikuttavista tekijöistä. Kiintymyssuhdeteorian mukaan lapsi kiintyy niihin aikuisiin, jotka hoivaavat häntä ja hoiva täyttää tietyt ehdot. Kiintymyksellä viitataan tunnesiteeseen, joka muodostuu lapsen ja sen henkilön välille, jonka lapsi kokee turvallisimpana. (Rusanen 2011, 27.)

Vuorovaikutussuhteet. Lasten päivähoito pitää sisällään erityispiirteitä, jotka tulee ottaa huomioon kiintymyssuhteen näkökulmasta. Päivähoidossa lapsesta huolehtii ammattilainen, joka ei välttämättä ole sitoutunut lapseen tunnetasolla. Päiväkodissa lapsesta voi myös huolehtia monet aikuiset, joilla ei kenelläkään ole erityisestä vastuuta kyseisestä lapsesta. (Kalland 2011, 154.) Varsinkin vuoropäivähoidossa on todella tärkeää, että työntekijä saisi muodostettua lapseen turvallisen vuorovaikutussuhteen. Lapsi kokee pelkona ja uhkana erityisesti vanhempien poissaolot ja sen, että vanhempi on lähdössä (Rusanen 2011, 27). Pienelle lapselle stressaavia tilanteita ovat pukeutumistilanteet, vessakäynnit, nukkumaanmeno, nälkä ja syömistilanne. Erittäin stressaavia tilanteita taas ovat yksin jääminen, ero vanhemmista ja pitkät päivät. (Kanninen & Sigfrids 2012, 31.) Näitä tilanteita voi tapahtua vuoropäivähoidossa useampiakin saman lapsen kohdalla ja monen eri aikuisen kanssa, sillä

sellaisiakin tapauksia on, että lapsi on saman vuorokauden aikana vuorotellen sekä kotona että hoidossa. Lapsi saatetaan tuoda esimerkiksi illalla päiväkotiin, jossa hän nukkuu yöunet ja aamulla aikaisin hänet haetaan kotiin muutamaksi tunniksi, jonka jälkeen hän tulee aamupäivällä uudestaan takaisin päiväkotiin. Olisikin tärkeää, että varsinkin pienen lapsen kohdalla nämä tilanteet voisi hoitaa omahoitajan kanssa, joka toisi lapselle turvallisuuden tunnetta hoitopäivien ajaksi. Tämä ei kuitenkaan käytännössä ole mahdollista, sillä hoitaja ei voi olla työvuorossa vuorokauden ympäri.

6.2 Lapsen unen tarve

Pystyäkseen selviytymään jokapäiväisistä tehtävistä, ihminen tarvitsee riittävästi lepoa ja palautumismahdollisuuksia. Uni ja lepo ovat sellaisia asioita, joiden avulla toivutaan rasituksista ja lataudutaan. Lasten kohdalla unen ja levon tärkeys korostuu entisestään, sillä lapsi tarvitsee riittävästi lepoa tutustuakseen ympäristöönsä ja tullakseen toimeen tässä nopeasti kehittyvässä maailmassa. (Jarasto, Lehtinen & Nepponen 1999, 229–230.)

Yksilöllisyys. Riittävä unen saanti on tärkeää lapsen terveen kasvun, oppimisen ja päivän rasituksista palautumisen kannalta (Neuvokas perhe, [viitattu 9.8.2017]). Vaikka lapsi olisikin lähes vuorokauden ympäri hoidossa, tulisi hänen yksilöllisen uniaikataulunsa olla ainakin pääpiirteissään säännöllinen. Uniaikataululla tarkoitetaan sitä, että yöunilla ja päiväunilla on omat aikansa ja paikkansa, joista olisi hyvä pitää kiinni. (Jarasto ym. 1999, 236.) Lasten päivähoitossa levon ja toiminnan suhdetta on aina pidetty tärkeänä. Nykypäivänä näiden asioiden merkitys hoidossa korostuu entisestään, sillä lasten elämä on vaativampaa kuin ennen. (Jarasto ym. 1999, 231.) Alle kouluikäinen lapsi ei osaa itse säädellä vireystilaansa tai tunnistaa väsymystä. Tästä syystä tarvitsee aikuista säätelämään ympäristön virikkeitä. Lapsi tarvitsee vuorokauden aikana riittävästi unta, lepoa ja mahdollisuuksia olla tekemättä mitään. (Mikkola & Nivalainen 2009, 46.) Vuoropäivähoidon suosion kasvaessa tulee lapselle turvata riittävä unen mahdollisuus. Elämä on niin kiireistä tänä päivänä, että unen merkitys lapsen elämässä helposti unohtuu. On hyvä muistaa,

että säännölliset ja kodinomaiset rutiinit lisäävät lapsen turvallisuuden tunnetta vuoropäivähoidossa.

6.3 Päivärytmi ja rutiinit

Kasvu ja kehitys. Päivän tapahtumien toistuminen tutussa järjestyksessä ja aina samalla tavalla tukee lapsen kasvua ja kehitystä. Rutiinit jäsentävät lapsen päivää ja niiden avulla lapsi oppii hahmottamaan ajan kulkua, jolloin päivän puuhista tulee sujuvampia, kun lapsi osaa ennakoida mitä tuleman pitää. Rutiinit koostuvat aivan tavallisista asioista: tiettyyn aikaan syödään, aamupäivällä ulkoillaan, päiväunet nukahtaan samaan aikaan joka päivä, iltaisin käydään pesulla ja ennen nukahtamista luetaan iltasatu. Erilaisissa muutostilanteissa rutiinit auttavat lasta sopeutumaan uuteen tilanteeseen. Ne ovat sellainen asia, jotka pysyvät, vaikka kaikki muu ympärillä muuttuisi. (Matilainen 2008, 23–26.)

Päivähoidossakin lapsilla on aina tietynlainen päivärytmi. Päivärytmin suunnittelun taustalla on sekä kasvatuksellisia että käytännön syitä: jotta lapsi kehittyy ja kasvaa, tarvitsee hän säännöllisin väliajoin ravintoa, ulkoilua ja lepoa (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 166). Koivunen (2009, 62) puhuu kirjassaan struktuurista. Struktuurilla tarkoitetaan toiminnan rakennetta eli toiminnalle asetettavia kehyksiä, joiden sisällä toiminta tapahtuu. Päivähoidossa struktuurilla viitataan yleensä säännölliseen päiväjärjestykseen ja samaan aikaan toistuviin tapahtumiin. Strukturoitu toiminta sisältää päivittäin samanlaisina toistuvat vaiheet, joita ovat esimerkiksi nukkumaan meno, ulos lähteminen ja ulkoa sisälle siirtyminen. Ne lisäävät lasten turvallisuutta ja vähentävät levottomuutta.

Vuoropäivähoidossa lapsille pyritään saamaan aikaan kodinomainen ja turvallinen ympäristö. Tästä syystä esimerkiksi ilta- ja yöhoidossa olevien lasten rutiineissa on tilanteista riippuen enemmän joustovaraa kuin tavallisessa päivähoidossa. Esimerkiksi, jos hoidossa on kaksi lasta jäljellä, joista toinen on jäämässä päiväkotiin yöksi ja toinen on lähdössä kotiin, voidaan antaa lasten leikkiä siihen asti, kunnes toinen lapsi lähtee kotiin. Iltapalalla ei myöskään tarvitse olla aina tasan silloin kun kello lyö, vaan joustovaraa on, niin kuin kotiarjessakin. Hevonoja (2013) kirjoittaa, että

lapsen perusturvallisuutta mietittäessä rutiinit ovat tärkeitä, sillä lapsen mielen organisoituminen lähtee rutiineista: pienet lapset kiinnittyvät tiettyihin ympäristöihin ja ihmisiin ja näiden rutiinien säilymistä samankaltaisena on vuorohoidossa vaikea toteuttaa. Vuoropäivähoidossa olevilla lapsilla harvemmin on tiettyä arkirytmää, vaan vuorottelu kodin ja päiväkodin välillä voi olla todella epäsäännöllistä.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa kerron, millä menetelmillä olen opinnäytetyöni tutkimuksen tehnyt ja kerron myös tutkimukseni tavoitteen, tutkimuskysymykseni sekä tietoa tutkimukseni yhteistyökumppanista. Lisäksi kerron kyselylomakkeen käytöstä tiedonkeruumenetelmänä.

7.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, miten varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet toteutuvat Kultavuoren vuoropäiväkodissa Seinäjoella. Tutkimuskysymyksiä minulla on kolme:

1. Millä tavoin varhaiskasvatuksen tavoitteet toteutuvat vuoropäivähoidossa?
2. Mitä kaikkea lasten kannalta pitää ottaa huomioon vuoropäivähoitoa suunniteltaessa?
3. Miten vuoropäivähoitoa voisi parantaa ottaen huomioon varhaiskasvatuksen tavoitteet?

7.2 Yhteistyökumppani

Yhteistyökumppaninani tässä opinnäytetyössä toimii Seinäjoella sijaitseva Kultavuoren päiväkoti. Kultavuoren päiväkoti on 75-paikkainen vuoropäiväkoti ja se on ainut vuoropäivähoitoa tarjoava päiväkoti Seinäjoella, joten päiväkoti toimii koko kaupungin vuoro hoitoa tarvitsevien lasten hoitopaikkana. Päiväkodissa toimii viisi eri lapsiryhmää: Kultahiput (0-2-vuotiaat), Kastehelmet (2-3-vuotiaat), Jalokivet (3-4-vuotiaat), Kristallit (5-vuotiaat), Timantit (esikouluryhmä) sekä Yökyöpelit. Yökyöpelit ovat Kultavuoren päiväkodin vuoro hoitoryhmä, jossa päivähoitoa annetaan niin iltaisin, öisin kuin viikonloppuisinkin. Tässä ryhmässä lapsia on vauvoista esikari-ikäisiin, jolloin mahdollisuuksien mukaan toimintaa pyritään järjestämään ikätason mukaisesti jakamalla lapsia iän mukaan pienempiin ryhmiin. (Kultavuoren VASU 2012, 3–4.)

Kultavuoren päiväkodissa kunnioitetaan jokaisen lapsen yksilöllisyyttä, mikä luo perustan sille, että lapsi voi toimia ja kehittyä omana ainutlaatuisena persoonanaan. Lapsiryhmissä tuetaan yksilöllisyyttä ja toimitaan pienryhmissä lapsen iän sekä kehitystason mukaisesti. Pienemmillä lapsilla korostuvat perushoitotilanteiden tärkeys ja jokaiseen päivään kuuluvat syli, hali, silittäminen ja läheisyys. Vuorohoitoryhmässä eli Yökyöpeleillä korostuu kodinomaisuus, perushoito ja lasten leikki. (Kultavuoren VASU 2012, 6.)

Päiväkodin henkilökunta koostuu moniammatillisesta työyhteisöstä, johon kuuluu päiväkodin johtaja, päiväkodin opettajat, hoitajat, henkilökohtaiset avustajat, laitoshuoltajat, keittiöhenkilökunta ja talonmies. Lisäksi päiväkodissa työskentelee opiskelijoita ja harjoittelijoita eri pituisilla jaksoilla. Joulukuussa 2006 Kultavuoren henkilökunta teki niin kutsutut arvokellot, jotka ilmentävät päiväkodissa tärkeiksi koettuja asioita. Näitä arvokelloja ovat lapsen hyvinvointi, yhteistyö vanhempien kanssa, yhdessä toimiminen sekä ammattitaito. (Kultavuoren VASU 2012, 5–6.)

7.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksessani käytän tutkimusmenetelmänä kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Tähän sisältyy ajatus siitä, että todellisuus on moninainen ja tapahtumat muovaavat toinen toistaan. Tästä syystä kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.) Kvalitatiivinen tutkimus pyrkii avaamaan yksilöiden ja ryhmien käsityksiä sekä asioille annettuja tulkintoja eli merkityksiä. Sillä tavoitellaan tietoa, joka on tärkeää ilmiön ymmärtämiseksi ja joka avaa eri ryhmien käsityksiä tai jopa uusia ajattelutapoja. (Ronkainen, Mertala & Karjalainen 2008, 20.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on saada vastaaja kertomaan jotain erityistä, sellaista mikä ei ole suoraan kysyttävissä tai vaatii vastaajalta asian pohtimista. Kyseessä on siis vastaajien kokemusta tai käsitystä kuvaavan informaation etsiminen, joka ei ole yleistettävissä tai numeraalisesti mitattavissa. (Ronkainen ym. 2008, 18.)

7.3.1 Aineistonkeruumenetelmä

Laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi sekä erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto. Niitä voidaan käyttää joko rinnan tai eri tavoin yhdisteltyinä tutkittavan ongelman ja tutkimusresurssien mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71.) Vaikka usein niin esitetään, kvalitatiivinen tutkimus ei välttämättä merkitse läheistä kontaktia tutkittaviin henkilöihin (Hirsjärvi ym. 2009, 194). Esimerkiksi minä käytän tutkimukseni aineistonkeruumenetelmänä kyselyä. Tarkoitukseni oli ensin toteuttaa aineistonkeruu haastatteluilla, mutta tiukan aikataulun vuoksi päädyin tekemään verkkokyselyn. Kyselyllä pystytään tutkimaan erilaisia ilmiöitä ja hakemaan vastauksia erilaisiin ongelmiin. Kyselyssä ei kuitenkaan voi kysyä mitä tahansa, mitä olisi mukavaa tai hyödyllistä tietää, vaan siinä kysytään tutkimuksen tarkoituksen ja ongelmanasettelun kannalta merkityksellisiä kysymyksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 74–75.)

Kyselylomaketutkimuksessa vastaaja itse lukee kirjallisesti esitetyn kysymyksen ja vastaa siihen itsenäisesti kirjallisesti. Tällaista aineistonkeruutapaa käytetään esimerkiksi arkaluontoisten kysymysten kohdalla. Kyselylomakkeen etuna on se, että vastaaja jää yleensä tuntemattomaksi. (Vilkkä 2015, 94.) Kyselytutkimuksen etuna pidetään usein myös sitä, että sen avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto: tutkimukseen voidaan saada mukaan paljon henkilöitä ja siinä voidaan kysyä monia asioita (Hirsjärvi ym. 2009, 195).

Kyselyssä käytän sekä avoimia kysymyksiä että puolistrukturoituja monivalintakysymyksiä. Avoimissa kysymyksissä esitetään kysymys ja jätetään tyhjää tilaa vastausta varten. Monivalintakysymyksissä laaditaan valmiit, numeroidut vastausvaihtoehdot ja vastaaja merkitsee rastin mieleisen vastausvaihtoehdon kohtaan. Puolistrukturoidulla kysymyksellä tarkoitetaan sitä, että valmiiden vastausvaihtoehtojen jälkeen esitetään avoin kysymys. Tällaisen avoimen vaihtoehdon ajatellaan saavan esiin näkökulmia, joita tutkija ei ole etukäteen osannut ajatella. (Hirsjärvi ym. 2009, 199.)

Tutkimuksessani käytän Webropol-verkkokyselyä eli teen verkossa valmiiksi kyselylomakkeen, jonka lähetän sähköpostilla Kultavuoren päiväkodin työntekijöille.

Sähköinen kysely on omalla tavallaan perinteistä paperista kyselylomaketta helpompi vaihtoehto. Ronkaisen ym. (2008, 22) mukaan verkkokyselyssä annetut kirjalliset vastaukset tulostuvat suoraan tekstinä, jolloin niitä ei tarvitse litteroida eli uudelleen kirjoittaa analyysia varten. Lisäksi verkkokysely on helppo lähettää suurelkin vastaajajoukolle.

7.3.2 Tutkimuksen analysointi

Käytän opinnäytetyössäni analyysimenetelmänä sisällönanalyysia, mikä tarkoittaa sitä, että analysoin tuloksia aineistolähtöisesti. Tuomi & Sarajärvi (2009, 91,108) tuovat esiin, että sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Heidän mukaansa useimmat laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmät perustuvat tavalla tai toisella sisällönanalyysiin, sillä sen avulla aineisto pyritään järjestämään tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta sen sisältämää informaatiota.

Analysoin opinnäytetyöni Tuomen ja Sarajärven sisällönanalyysimallin mukaisesti. Tuomen & Sarajärven (2009, 110–113) sisällönanalyysin malli jakaantuu kolmen eri teeman mukaisesti: pelkistäminen eli redusointi, ryhmittely eli klusterointi ja teoreettisten käsitteiden luominen eli abstrahointi. Opinnäytetyöni analysointi tapahtuu kyselylomakkeista saatujen tulosten perusteella. Klusterointivaiheessa etsin kyselylomakkeen vastauksista yhtenäisyyksiä ja eroavaisuuksia, joiden avulla pystyn ryhmittelemään aineistoa. Ryhmittelin aineiston tutkimuskysymysten mukaisesti kolmeen eri kategoriiaan. Ensimmäisessä kategoriassa on varhaiskasvatuksen tavoitteita koskevat vastaukset ryhmiteltyinä siten, että jokaisen tavoitteen vastaukset on eritelty omiksi ryhmikseen. Toisessa kategoriassa on vastaukset siihen, mitä tulee lasten kannalta ottaa huomioon vuorohoitoa suunniteltaessa. Kolmannessa vastaukset vuoropäivähoidon parantamiseen liittyen. Viimeisessä vaiheessa eli abstrahointivaiheessa aineistosta erotellaan olennainen tieto. Kun kaikki tulokset oli ryhmitelty, oli helppo lähteä purkamaan ja erittelemään joukosta ne vastaukset, jotka antavat olennaista tietoa tutkimustani varten.

7.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksessa yritetään välttää virheiden syntymistä, mutta silti tulosten pätevyys ja luotettavuus vaihtelevat. Tästä syystä kaikissa tutkimuksissa pyritään arvioimaan tutkimuksen luotettavuutta. Pätevyydestä ja luotettavuudesta käytetään käsitteitä validius ja reliabelius. Validiuksella tarkoitetaan mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä asiaa, mitä on tarkoituskin mitata. Mittarit ja menetelmät eivät välttämättä aina vastaa sitä todellisuutta, mitä tutkija kuvittelee tutkivansa. Reliaabeliuksella taas tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta eli tutkimuksen reliabelius tarkoittaa sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta parantaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteutuksesta. Tarkkuus koskee tutkimuksen kaikkia vaiheita. Esimerkiksi aineiston tuottamisen olosuhteet olisi kerrottava totuudenmukaisesti ja selkeästi. Myös tulosten tulkintaan pätee samat tarkkuuden vaatimukset: tutkijan on hyvä kertoa, millä perusteella hän esittää tulkintoja ja mihin hän päätelmänsä perustaa. (Hirsjärvi ym. 2009, 232–233.)

Tutkimuksen tekoon liittyy monia eettisiä kysymyksiä, joita tutkijan on otettava tutkimuksessaan huomioon. Tutkimuksen lähtökohtana tulee olla ihmisarvon kunnioittaminen. Vastaajien itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan antamalla heille mahdollisuus päättää, haluavatko he osallistua tutkimukseen. Muita eettisiä periaatteita ovat muun muassa nämä: toisten kirjoittamaa tekstiä ei saa plagioida, tutkija ei saa plagioida omia tutkimuksiaan, tuloksia ei saa kaunistella, raportointi ei saa olla puutteellista tai harhaanjohtavaa eikä toisten tutkijoiden osallisuutta tule vähätellä. Hyvän tutkimuksen tekeminen niin, että eettiset näkökulmat tulevat riittävästi huomioon otetuiksi, on vaativa tehtävä. (Hirsjärvi ym. 2009, 23–27.) Vastuu hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta sekä tutkimuksen rehellisyydestä ja vilpittömyydestä on tutkimuksen tekijällä itsellään (Tuomi & Sarajärvi 2009, 74). Opinnäytetyössäni eettiset periaatteet otetaan huomioon siten, että kyselyyn vastanneiden työntekijöiden henkilöllisyys ei tule tietoon. Lisäksi tekijä on asiallinen, eikä tuo tekstissä omia mielipiteitään esiin. Myös lähdemerkinnät tehdään oikein alkuperäistä lähdettä kunnioittaen.

8 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimukseni aineistonkeruu toteutettiin Webropol-verkkokyselyn avulla käyttäen mahdollisimman paljon avoimia kysymyksiä. Saatekirje ja linkki kyselyyn lähetettiin 31 vastaajalle syyskuulla 2017 ja vastausaikaa kyselyyn oli noin kolme viikkoa. Muutaman kerran muistuttelin vastaajia tuona aikana sähköpostin välityksellä. Lopullisia vastauksia sain takaisin yhteensä seitsemän.

Ensin käsittelen tutkimuksen niin sanottuja taustatietokysymyksiä. Sen jälkeen käyn läpi varhaiskasvatuksen tavoitteita koskevat vastaukset ja lopuksi varhaiskasvatuksen suunnittelua koskevien kysymysten vastaukset. Varhaiskasvatuksen tavoitteita koskevissa vastauksissa erittelen jokaiseen tavoitteeseen liittyvät vastaukset omaksi kohdakseen.

8.1 Taustatiedot

Aloitin kyselylomakkeen taustatietokysymyksillä. Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin vastaajien sukupuolta. Viisi kyselyyn vastaajaa kertoi olevansa naisia ja kaksi ei halunnut vastata.

Toisena kysymyksenä kysyin vastaajien roolia vuoropäivähoitoryhmässä. Kaikki seitsemän vastaajaa työskentelivät vuoropäivähoitoryhmässä lastenhoitajina. Kyselyyn ei vastannut yksikään lastentarhanopettaja.

Kolmannessa taustakysymyksessä kysyttiin sitä, että kuinka usein vastaajat työskentelevät vuoropäivähoidon parissa. Tässä kysymyksessä oli vastausvaihtoehtoina joka päivä, kerran viikossa, kerran kahdessa viikossa, kerran kuukaudessa, harvemmin tai joku muu, mikä? Neljä vastaajaa vastasi työskentelevänsä vuoropäivähoidon parissa joka päivä ja yksi kerran viikossa. Kaksi vastaajaa valitsi vastausvaihtoehdoksi joku muu, mikä. Toinen heistä vastasi työvuorolistan mukaan ja toinen työvuorolistan mukaan 4–7 päivänä viikossa.

Neljännessä ja viimeisessä taustakysymyksessä kysyttiin sitä, kuinka hyvin vastaajat tuntevat varhaiskasvatusta koskevat tavoitteet. Vastausvaihtoehtoina oli erittäin

hyvin, hyvin, kohtalaisesti tai en ollenkaan. Yksi vastaajista tunsu erittäin hyvin, viisi hyvin ja yksi kohtalaisesti.

8.2 Lasten kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen

Varhaiskasvatuksen keskeisimpiin tavoitteisiin kuuluvat lasten kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen. Näitä asioita selvitettiin lomakkeen kysymyksessä viisi. Eräs vastaaja nosti esiin sen, että vuoropäivähoitoa tulee toteuttaa ihan samalla tavalla kuin normaaliakin päivähoitoa eli vuorohoitoa velvoittaa samalla tavalla valtakunnallinen ja paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma.

Lapsen huomioiminen, perustarpeista huolehtiminen ja kodinomainen ympäristö olivat vastaajien mukaan tärkeässä roolissa. Yksi vastaaja kertoi, että yhteistyössä vanhempien kanssa edistetään lapsen kasvua ja kehitystä lapsen yksilöllinen kehitystaso huomioon ottaen.

Erään vastaajan mukaan lapsi huomioidaan kokonaisvaltaisena yksilönä vuorokauden ajasta riippumatta ja jokaiselle lapselle tehdään varhaiskasvatussuunnitelma, johon kirjataan muun muassa lapsen kehitysvaiheet, tarpeet ja muut huomiot.

8.3 Lapsen oppimisen tukeminen ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutuminen

Toinen tärkeä varhaiskasvatuksen tavoite on lapsen oppimisen tukeminen ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttaminen. Erään vastaajan mukaan oppimisen lähtökohdaksi on lapsen aikaisemmat kokemukset, mielenkiinnon kohteet ja osaaminen. Näiden lisäksi lapsia osallistetaan mukaan toiminnan suunnitteluun. Yksi vastaaja kertoi, että jokaisessa ikäryhmässä mahdollistetaan lasten luontainen mielenkiinto ja annetaan tilaa oppia uutta. Eräs vastaaja nosti kuitenkin esiin sen, että vuorohoitoryhmässä toiminnan suunnittelu kohdistuu 1-6-vuotialle, mikä tekee siitä haasteellisempaa, sillä toiminta on erilaista ikäryhmästä riippuen.

”..eskareiden kanssa voimme jo käydä keskustelua vuodenajan vaihtumisesta ja siitä kuinka puut valmistautuvat talveen vetämällä lehtivihreän juuriin. 0-2 vuotiaiden kanssa kerätään lehtiä ja käytetään niitä esim. askarteluissa.”

Vastauksista kävi ilmi, että oppimisen tukemista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista edistetään yhdessä lapsen ja muiden kasvatuskumppaneiden ja vanhempien kanssa. Lapsille selitetään, että kaikki ovat tasa-arvoisia ja kaikkien kanssa ollaan kavereita. Jokaista lasta kohdellaan tasa-arvoisesti ja lapset saavat ikätasoon vastaavaa toimintaa, leikkejä ja pelejä. Vuorohoidon vahvuutena voidaan pitää sitä, että lapsilla on mahdollisuuksien mukaan kaikenikäisiä leikkikavereita. Yksi vastaaja nosti esiin, että myös vapaapäiväläiset huomioidaan toiminnan suunnittelussa. Toisin sanoen vuoropäivähoidossa pyritään varmistamaan se, että jokainen lapsi pääsee osallistumaan erilaisiin toimintoihin ja tuokioihin.

8.4 Pedagogisen toiminnan toteutus ja myönteiset oppimiskokemukset

Kolmas varhaiskasvatuksen tavoite liittyy pedagogisen toiminnan toteutukseen sekä myönteisiin oppimiskokemuksiin. Vastaajien mukaan lastentarhanopettajat vastaavat pedagogisen toiminnan toteutumisesta suunnittelemalla päivä-, viikko- ja kuukausiohjelmat. Jos lastentarhanopettaja ei ole paikalla, hoitajat vastaavat pedagogisen toiminnan toteuttamisesta. Toimintatuokiot ja tekeminen suunnitellaan lapsen ikä huomioiden. Erään vastaajan mukaan lapsia kannustetaan harjoittelemaan ja oppimaan uutta tutussa ja turvallisessa ympäristössä, mutta ketään ei kuitenkaan pakoteta toimintaan. Vastauksissa korostuu leikin merkitys, pienryhmätoiminta sekä aikuisen tuen tärkeys.

Yhden vastaajan mukaan lasten annetaan olla kiinnostuneita kaikesta ja aikuiset kuuntelevat ja ovat läsnä. Vastauksista selviää myös, että oppimiskokemukset mahdollistetaan ja yhden vastaajan mukaan keskustellaan yhdessä ja jaetaan kokemuksia lasten kanssa. Erään vastaajan mukaan pedagogisen toiminnan toteutus ja myönteiset oppimiskokemukset tapahtuvat myös yhteistyössä muiden työntekijöiden kanssa. Yksi vastaaja kertoi, että lapsen ikä ja vireystila otetaan huomioon aina huomioon. Esimerkiksi iltahoidossa toiminta on pienimuotoisempaa, kuten leikkiä ja pelejä. Hän painotti, että eletty päivä on aina takana myös lapsella.

8.5 Kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö

Lomakkeen kahdeksannessa kysymyksessä kysyttiin varhaiskasvatuksen tavoitteesta, joka liittyy kehittävän, oppimista edistävän, terveellisen ja turvallisen varhaiskasvatusympäristön varmistamiseen. Vastauksissa nousi esiin säännöt, rajat ja rakkautta sekä turvallinen ja hyväksyvä ilmapiiri. Yhden vastaajan mukaan turvallisesta ympäristöstä huolehditaan esimerkiksi isojen ja pienten leluilla sekä turvallisella kalustolla. Turvallinen kalusto kattaa syöttötuolit, reunatuolit, pinnasängyt sekä irtoreunat lattiasängyissä estämässä putoamista. Vastaajien mukaan lapsen iän huomioiminen, terveellinen ravinto, turvalliset ja tutut aikuiset, hyvät kaverisuhteet, sosiaalisten taitojen harjoittelu, riittävä lepo, tunteiden näyttäminen, perheiden kunnioittaminen ja lapsen arvostaminen ovat tärkeässä roolissa.

Eräs vastaaja kertoi, että päiväkotiin valitaan sellainen henkilökunta, joka on motivoitunut hoitamaan lapsia parhaan kykynsä mukaisesti. Lisäksi työnantaja tarjoaa runsaasti lisäkoulutusmahdollisuuksia, joihin työntekijöitä myös veloitetaan osallistumaan.

”Pyrimme kaikki kehittämään täällä itseämme koska koskaan ei ole valmis, vaan aina voi oppia jotain uutta.”

Vastaajien mukaan tilat ovat turvallisia ja suunniteltu lasten käyttöön. Myös turvallisuussuunnitelma on tehty. Lisäksi on tilaa leikkiin ja liikuntaan ja välineet ovat hyvin esillä. Erään vastaajan mielestä päiväkodin ympäristössä on hyvät retki- ja liikunta- maastot. Yksi vastaaja painotti, että yhdessä lasten kanssa tehdään mieluinen oppimisympäristö.

8.6 Pysyvien vuorovaikutussuhteiden mahdollistaminen ja lasta kunnioittavan toimintatavan turvaaminen

Yhdeksännessä kysymyksessä käsiteltiin varhaiskasvatuksen tavoitetta, joka pitää sisällään pysyvät vuorovaikutussuhteet ja lasta kunnioittavan toimintatavan turvaamisen. Erään vastaajan mukaan pysyvät vuorovaikutussuhteet mahdollistetaan si-

ten, että vuoropäivähoidon puolella on pysyvät yhdeksän vuorohoitajaa. Lisäksi päiväpuolen aikuiset vuorottelevat ilta-apuna sekä viikonloppuisin. Erään vastaajan mukaan lapsille puhutaan näetisti, keskustellaan, ollaan läsnä joka hetki ja ollaan kiinnostuneita lapsen asioista. Vastauksissa korostui, että lapsia kohdellaan kunnioittavasti ja pyritään takaamaan turvallinen hoito päivin ja öin. Yksi vastaaja nosti esiin, että omissa tiimeissä tehdään tiimisopimukset, joihin on sisällytetty vanhempien ja lasten kunnioittaminen.

”Lasta kunnioittava toimintatapa on itsestään selvyys ammattitaitoiselle työntekijälle.”

Erään hoitajan mukaan pysyvät vuorovaikutussuhteet tulevat luonnostaan, kun vuorohoitolapsia hoidetaan aina vauvaiästä koulunportille asti. Toisen hoitajan mukaan pysyvät vuorovaikutussuhteet voivat kuitenkin olla haaste, kun lapsi voi vaan käväistä viikonloppuhoidossa toisesta hoitopaikasta. Tällaisissa tapauksissa kaikkien perheiden/lasten kanssa ei tule niin pysyvät vuorovaikutussuhteet. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että vuorovaikutussuhteet ovat paremmat niiden lasten/vanhempien kanssa, jotka ovat Kultavuoren päiväkodissa jo muutenkin.

8.7 Lasten yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen ja tasa-arvon toteutuminen

Varhaiskasvatuksen keskeisempiin tavoitteisiin kuuluu lasten yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen sekä tasa-arvon toteutuminen. Vastauksissa nousi selvästi esiin se, että Kultavuoren vuoropäivähoitoryhmässä kaikkia lapsia kohdellaan tasa-arvoisesti ja kaikilla lapsilla on yhdenvertainen mahdollisuus kasvatukseen. Yksi vastaaja kuitenkin painotti sitä, että vuoropäiväkodissa ei ole mahdollisuuksia antaa päivähoitoa muuta kuin sellaisille perheille, jotka oikeasti sitä tarvitsevat.

Tämähän on vuoropäiväkoti eikä meillä ole mahdollisuuksia antaa päivähoitoa, muutakuin oikeasti vuorohoitoa tarvitseville perheille. Siinä voi sitten naapurit miettiä onko se yhdenvertaista vai ei, että ei päästy samaan päiväkotiin vaikka muuten jo lapset leikkivät samassa pihassa, kun toisen vanhemmat käyvät normaalissa arkityössä ja toisen vanhemmat ovat molemmat vuorotyöläisiä.

Eräs vastaaja painotti, että vuorohoidossa toimitaan samoin periaattein kuin muisakin päiväkodeissa, vain kellonaika voi olla eri. Tasa-arvo toteutuu siten, että ollaan yhdessä ja opetellaan olemaan kaikkien kanssa. Ketään ei eritellä ja opetetaan lapsille vuorottelua sekä vuoron odottamista. Lapsille myös selitetään, mitä tasa-arvoisuus tarkoittaa ja että me kaikki olemme tasa-arvoisia.

Erään vastaajan mukaan yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen sekä tasa-arvon toteutuminen huomioidaan Varhaiskasvatus- eli VASU-keskusteluilla ja -päivityksillä vuosittain vanhempien kanssa sekä antamalla erityistä tukea tarvittaessa. Jos on huoli lapsesta, otetaan yhteys VEO-yhteyshenkilöön.

8.8 Yksilöllisen tuen tarpeen huomiointi

Yksilöllisen tuen tarve on yksi tärkeistä varhaiskasvatuksen tavoitteista. Yksilöllisen tuen tarpeen huomiointi sujuu vuoropäivähoidossa yhden hoitajan mielestä hyvin. Erään vastaajan mukaan vuoropäivähoidossa on käytössä samat palvelumuodot kuin päiväkodissakin. Haastavammissa tapauksissa tehdään yhteistyötä eri tahojen (erityislastentarhanopettaja, avustajat, neuvola) kanssa lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yksi hoitaja kertoi, että jokainen lapsi huomataan ja yksilöllistä hoitoa annetaan päivittäin. Hänen mukaansa viikonloppuisin on enemmän aikaa huomioida lasta, kun lapsia on vähemmän hoidossa. Eräs hoitaja mainitsi esteenä ja viivästyksenä sen, että jos lapsi on vähän hoidossa, niin havainnointi jää vähäiseksi ja avun saanti saattaa viivästyä.

Moni vastaaja painotti varhaiskasvatussuunnitelmaa yksilöllisen tuen tarpeen huomioimisessa. Jokaisesta lapsesta tehdään varhaiskasvatussuunnitelma, jossa käydään yhdessä vanhempien kanssa läpi lapsen vahvuudet, kiinnostuksen kohteet sekä mahdolliset kehityksen tarpeet. Näissä keskusteluissa saa hyvin selville lapsen yksilöllisen tuen tarpeen.

8.9 Lasten yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen ja eettisesti vastuulliseen toimintaan ohjaaminen

Lasten yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen sekä eettisesti vastuulliseen toimintaan ohjaaminen on yksi varhaiskasvatuksen tavoitteista. Monet vastaajat painottivat hyvien käytöstapojen opettelua. Vuoropäivähoidossa opetellaan toisten huomioon ottamista, pöytätapoja, anteeksipyytämistä, kiitoksen lausumista ja ruokaloruja. Lapsille kerrotaan sanallisesti, mikä on hyväksyttävää käytöstä ja mikä ei. Aikuisen esimerkki on erään vastaajan mukaan suuressa roolissa. Vastauksista selvisi, että lasten kanssa keskustellaan, heiltä kysytään mielipiteitä ja heitä kannustetaan vuorovaikutukseen toisten lasten kanssa. Vuoropäivähoidossa opetellaan olemaan kaikkien kavereita ja otetaan huomioon myös hiljaisemmat lapset. Lisäksi lapsille annetaan vastuuta sen mukaan kun lapsi pystyy, lapsen ikä huomioiden.

”Leikki on lapsen työtä, tässä hän oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.”

Yksi vastaaja mainitsi, että leikkitilanteet kasvattavat lapsia ja aikuiset pyrkivät olemaan lähettyvillä ohjaamassa ja tukemassa leikkejä, jos lapset kaipaavat apua esimerkiksi ristiriitatilanteissa. Erään hoitajan mukaan lapset oppivat vuoropäivähoidossa toimimaan erilaisten ja eri-ikäisten lasten kanssa eritavoin kuin perinteisessä päiväkodissa. Vuorohoidossa lapset oppivat huomioimaan pienempiään ja isommat lapset ovat mielellään apuna. Yksi vastaaja painotti, että myös isoissa ryhmissä on säännöt ja raamit, jotka tulevat nopeasti lapsille tutuiksi.

”Kaverit ovat myös hyviä neuvomaan toisiaan, kuinka ei saa toimia :)”

Erään hoitajan mukaan vuorohoidossa arvostetaan ympäristöä ja jonakin kuukautena viikonlopun toimintaan kuuluu myös retket luontoon.

8.10 Lasten mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin

Tärkeä varhaiskasvatuksen tavoite on lasten mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Kaikilla vastaajilla nousi esiin lasten kanssa keskusteleminen ja lasten toiveiden huomioon ottaminen. Lapset saavat esimerkiksi kertoa,

että mitä haluaisivat leikkiä ja kenen kanssa sekä mitä olisi kiva tehdä hoidossa. Kaksi vastaajaa painotti myös, että lapsilla on mahdollisuus olla osallistumatta toimintaan jos eivät halua.

”Meillä lapset osallistuvat oikeastaan melkein kaikkeen aina kun vain voi ja haluaa, emme pakota ketään mutta kannustamme lasta osallistumaan ja jos ei muuten niin kokeillaan että jos sitten aikuisen kanssa yhdessä.”

Lapsille annetaan mahdollisuus tehdä lapsilähtöisiä juttuja ja kaikista asioista jutellaan, että mitä, miten ja kuinka. Lapsen ikä tietenkin huomioiden. Erään vastaajan mukaan on koettu hyvänä se, että sisarukset ovat samalla osastolla iltaisin. Tällöin heillä on turvaa toisistaan.

8.11 Yhteistyö lapsen huoltajien kanssa ja vanhempien tukeminen

Yhteistyö lapsen huoltajien kanssa ja vanhempien tukeminen ovat tärkeä varhaiskasvatuksen tavoite. Erään hoitajan mukaan vuoropäivähoidossa on pääsääntöisesti todella hyvät ja lämpimät välit vanhempien kanssa ja siitä on saatu paljon kiitosta myös ulkopuolelta. Vanhempien on helppo avautua kodinomaisessa ympäristössä. Hakutilanteissa vaihdetaan lasten päivittäiset kuulumiset ja vanhempia opastetaan esimerkiksi nukkumakäytännöissä, miten lapsen saa vietyä kotiin nukkuvana. Lisäksi otetaan huomioon vanhempien toiveet viikonloppuisin, jotta hoitotilan- teet pysyisivät hyvinä. Vastauksissa kävi ilmi, että vanhempia tuetaan lasten kasvatuksessa ja yritetään vetää yhtä köyttä.

”Olemme monesti linkki vanhemmille jotka kysyy kuinka selviytyä työvuoroista ja lapsen hoidon sovittamisesta kodin arkeen.”

Työntekijät toimivat perheen parhaaksi ja toiminnan lähtökohtana on arvostus ja kunnioitus perhettä ja lasta kohtaan. Vanhempien kanssa tehdään lapsen varhaiskasvatussuunnitelma eli VASU ja usein VASU-keskustelut saavat vanhemmat avautumaan perheen mahdollisista ongelmista.

”Työntekijällä on aikaa pysähtyä, olen tässä vain teitä varten.”

Kaksi vastaajaa mainitsi, että yhteistyö on välillä haasteellista. Välillä vanhempia ei näe kovin usein, jos vanhempien työvuorot ovat vaihtelevia. Enimmäkseen he kuitenkin kokevat hyvän kasvatuskumppanuuden onnistuvan päiväkodissa.

8.12 Lapsen huomioon ottaminen vuoropäivähoitoa suunnitellessa

Eräs vastaaja piti tärkeimpänä asiana sitä, että kaikilla lapsilla on samanlainen mahdollisuus osallistua suunniteltuun toimintaan huomioiden se, etteivät he ole aina paikalla. Lapsi saattaa olla esimerkiksi päiväryhmässä vain kerran, iltaryhmässä kaksi kertaa ja yöhoidossa kerran viikossa. Tällaisissa tilanteissa lapsen huomioiminen, esimerkiksi lapsen vireystila, iltojen rauhoittaminen ja pitkät päivät, on tärkeää. Lapsille tulee antaa hyvä perushoito ja mahdollisuus rauhoittumiseen päivän ja yön aikana. Lisäksi toiminnan vaihtelevuus mainittiin tärkeänä asiana.

Kolme hoitajaa mainitsi hyvät tilat. Tilojen tulee olla turvalliset, pesutilat tilavat suihkuineen ja pesupöytineen. Istumasohvia ja oleskelutiloja tulee olla pienillekin lapsille. Lattiasänkyjä sekä reunasänkyjä olisi myös hyvä olla. Vastaajat toivoivat kodinmaisuuksia ja värikkyttä laitosten suurien huoneiden sijaan. Illat ja yöt ovat monille lapsille aluksi jännittäviä kokemuksia, joten kodinomaisuus on vuorohoidossa todella tärkeää. Lämmin ja hyvähenkinen ilmapiiri, tutut tilat, kaverit ja tutut rutiinit tuovat lapsille turvaa.

8.13 Vuoropäivähoidon parantaminen varhaiskasvatuksen tavoitteet huomioiden

Kahden vastaajan mielestä olisi hyvä pohtia lasten mahdollisuutta katkeamattomaan uneen ja lepoon. Vuorohoidossa lapsilla on usein pitkiä päiviä ja se tulisi huomioida lapsen kasvussa ja kehityksessä. Joskus on syytä pohtia, onko lapsen etu viedä hänet kotiin nukkumaan vielä kello 23 jälkeen tai tuoda aamu neljältä hoitoon? Jos olisi mahdollisuus olla yö hoidossa, lapsen uni ei keskeytyisi.

Eräs vastaaja mainitsi, että saisi olla enemmän ja parempaa yhteistyötä myös ulkopuolelta tulevien perheiden kanssa. Tämä ei aina välttämättä onnistu, sillä sellaisia

lapsia on paljon, jotka voivat vain silloin tällöin käydä vuorohoidon puolella. Työntekijät yrittävät kuitenkin tehdä koko ajan töitä tämän asian eteen.

”Sais olla paremmat yhteistyöt myös ulkopuolelta tulevien perheiden kanssa, mutta tämä ei välttämättä onnistu koska niitä on paljon jotka vain voi käydä joskus silloin tällöin täällä vuorossa.”

Lapsia on vuorohoidossa kirjoilla paljon, joten on vaikea arvioida lapsimäärää viikkoja etukäteen. Vuororyhmän haasteena tällä hetkellä se, että lapsia on viikonloppuisin muista päiväkodeista. Näitä lapsia ei aina tunne eikä tiedä.

Erään vastaajan mukaan aina löytyy parantamisen varaa, oli kyseessä mikä tahansa päivähoiton muoto. Yksi vastaajista toivoikin lisää vasu-koulutuksia.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Vastausten perusteella voidaan päätellä, että Kultavuoren päiväkodin vuoropäivähoitoryhmässä varhaiskasvatuksen tavoitteet toteutuvat pääsääntöisesti hyvin. Vastauksissa korostui selkeästi se, että vuoropäivähoidossa varhaiskasvatuksen tavoitteet toteutuvat samalla tavalla kuin normaalissakin päiväkodissa. Suurimpana haasteena nousi esiin se, että vuoropäivähoidossa on paljon lapsia talon ulkopuolisista päivähoitopaikoista, mikä vaikeuttaa lapsiin ja perheisiin tutustumista ja heidän tuntemistaan.

Vuoropäivähoitoryhmässä pidetään tärkeänä kodinomaista ympäristöä ja lapsen mahdollisuutta lepoon/rauhottumiseen pitkien päivien jälkeen. Kaikkia lapsia kohdellaan tasa-arvoisesti ja otetaan lapset huomioon esimerkiksi toiminnan suunnittelussa. Vuoropäivähoitoryhmässä toiminnan suunnittelu koettiin hieman haastavampana kuin tavallisessa ryhmässä, sillä vuoropäivähoitoryhmässä toiminta suunnitellaan 1-6 vuotiaille, joten toiminnan tulee olla monelle ikäryhmälle soveltuvaa. Tätä kuitenkin helpottaa pienryhmissä toimiminen. Vastauksista kävi selkeästi ilmi se, että pedagogisen toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa vuoropäivähoitoryhmässä päiväkodinopettaja, mutta myös hoitajat saavat osallistua toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä opettajan kanssa.

Kultavuoren päiväkodin vuoropäivähoitoryhmässä kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö mahdollistetaan turvallisilla ja monipuolisilla tiloilla ja välineillä, turvallisilla ja tutuilla aikuisilla, terveellisellä ruualla sekä hyvillä retki- ja liikuntamaastoilla. OHOI-hankkeessa (2016) saatiin vuoropäiväkodissa muutoksia aikaan käytännöllisillä ja toimivilla pienryhmätiloilla. Pienryhmätilat helpottavat vuoropäivähoitoryhmän arkea, sillä vuoropäivähoidossa lapset ovat 1-6-vuotiaita. Kun on toimivat pienryhmätilat, voidaan lapsia voi jakaa esimerkiksi ikäryhmittäin toimimaan eri pienryhmätiloihin. Näin kaikki lapset hyötyvät ja saavat ikätasoistaan tekemistä. On kuitenkin hyvä ottaa huomioon, että lapset hyötyvät myös koko ryhmänä toimimisesta. Isommat lapset ovat varmasti aivan innoissaan kun saavat auttaa ja opettaa pienempiä ja pienemmät taas saavat isomilta mallia.

Kultavuoren päiväkodin ympäristössä on todella hyvät retki- ja liikuntamaastot, joita hyödynnetään myös vuoropäivähoidossa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016, 45) mukaan luonnossa ja rakennetussa ympäristössä retkeily sekä ympäristön tutkiminen ovat tärkeänä osana varhaiskasvatuksessa. Näin lapsi oppii nauttimaan luonnosta ja lähiympäristöstä myönteisten kokemusten kautta ja hänen ympäristösuhteensa vahvistuu. Nykypäivänä ei ole itsestään selvyys, että lapset pääsevät luontoon. Joillekin lapsille ainut kosketus luontoon voi olla juurikin nämä päiväkodin retket. Monilla vanhemmilla tuntuu olevan nykyään niin kiire, etteivät he kerkeä lasten kanssa ulkoilemaan ja tutustumaan luonnon tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Vuoropäivähoitoa pyörittää samat yhdeksän vuoropäivähoitajaa, joten pysyvät vuorovaikutussuhteet ovat, varsinkin talon sisältä tulevien lasten ja perheiden kanssa, hyvällä mallilla. Haasteita luo kuitenkin se, että jotkut lapset vaan käväisevät vuoropäivähoitoryhmässä toisesta hoitopaikasta esimerkiksi viikonloppuisin. Tällöin ei kaikkien perheiden/lasten kanssa tule pysyviä vuorovaikutussuhteita. Tämä asia mainittiin myös vuoropäivähoidon kehittämiseen liittyvässä kysymyksessä. Pysyvien vuorovaikutussuhteiden muodostumiseen liittyvään ongelmaan saadaan mahdollisesti helpotusta sitten, kun Seinäjoen kaikki vuoropäivähoitoa tarvitsevat lapset siirtyvät saman katon alle tammikuussa 2018. Tällöin vanhemmat ja päiväkodin henkilökunta ovat tiiviimmin tekemisissä toistensa kanssa, joten uskoisin, että vuorovaikutussuhteetkin paranisivat.

Yksilöllisen tuen tarve huomioidaan vuoropäivähoidossa hyvin. Vuoropäivähoidossa on käytössä samat palvelumuodot kuin tavallisissakin päiväkodeissa. Jokaisesta lapsesta tehdään varhaiskasvatussuunnitelma, jossa käydään yhdessä vanhempien ja lapsen kanssa läpi lapsen vahvuudet, kiinnostuksen kohteet ja mahdolliset kehitykseen liittyvät tarpeet. Esteenä ja viivästyksenä yksilölliselle tuelle saattaa vuoropäivähoidossa olla se, että lapsi on vähän hoidossa ja havainnointi jää vähäiseksi. Tällaisessa tilanteessa avun saanti voi viivästyä. Tämäkin ongelma varmasti helpottuu silloin kun kaikki vuoropäivähoitoa tarvitsevat lapset siirtyvät tammikuussa 2018 saman katon alle. Tällöin henkilökunta näkee lapsia ja perheitä useammin kuin tällä hetkellä. Ongelma ei kuitenkaan välttämättä poistu kokonaan, sillä

myös uudessa päiväkodissa jotkut lapset voivat olla vain silloin tällöin hoidossa, esimerkiksi viikonloppuisin.

Vuoropäivähoidossa lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja kehitetään paljon leikin avulla. Leikkitilanteet kasvattavat lapsia ja henkilökunta pyrkii olemaan lähellä ohjaamassa ja tukemassa lasten leikkejä esimerkiksi ristiriitatilanteissa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissakin (2016, 39) sanotaan, että henkilöstön tehtävänä on turvata leikin edellytykset, ohjata leikkiä sopivalla tavalla ja huolehtia siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus olla osallisena yhteisissä leikeissä omien taitojensa ja omien valmiuksiensa mukaisesti. Leikki on hyvä apuväline esimerkiksi silloin kun lasten kanssa opetellaan eettisiä käyttäytymismalleja, kuten vuoron odottamista, hyviä pöytätapoja, kiittämistä, anteeksi pyytämistä, anteeksi antamista ja toisten huomioimista. Näitä asioita voi harjoitella leikin avulla tai ihan arkipäiväisissä tilanteissa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016, 24) sanotaan, että varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lasten kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustaa lapsia oma-aloitteisuuteen. Vastauksista kävi ilmi, että Kultavuoren vuoropäivähoitoryhmässä lapset saavat vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Lapset saavat mahdollisuuden osallistua toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä vuoropäivähoidon henkilökunnan kanssa. Lapsilta kysytään esimerkiksi toiveita toimintaan ja lapsille annetaan vaihtoehtoja, joista hän saa sitten itse tehdä päätöksen. Lapsia kannustetaan osallistumaan, mutta kenenkään ei ole pakko tehdä sellaisia asioita, mitä ei halua.

Vuoropäivähoidon kehittämiseen liittyen haluan nostaa näin lopuksi esiin lasten mahdollisuuden katkeamattomaan uneen ja lepoon. Varhaiskasvatuslaissa (L 19.1.1973/36, 2a§) on ensimmäisenä varhaiskasvatuksen tavoitteena sanottu, että varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, terveyttä ja hyvinvointia. Onko sitten lapsen kasvun ja kehityksen edun mukaista, että lapsi viedään kotiin nukkumaan vielä kello 23 jälkeen tai tuodaan aamulla hoitoon kello 4? Tällaisissa tilanteissa olisi hyvä pohtia, mikä on lapsen edun mukaista. Olisiko lapsen kasvun ja kehityksen kannalta parempi, että hän saisi nukkua katkeamattomat yöunet?

10 POHDINTA

Tässä luvussa pohdin omaa opinnäytetyöprosessiani ja sitä, millainen kokemus opinnäytetyön tekeminen on ollut. Tämän lisäksi peilaan sosionomi (AMK) – kompetensseja opinnäytetyöni aiheeseen.

Opinnäytetyön tekeminen on omalla kohdallani ollut tunteiden ja jaksamisen vuoristorataa. Hallinnonjakso, opinnäytetyö, keväällä sijaisuuden takia suorittamatta jääneet kurssit, työhakemuksien tekeminen ja perhe ovat pitäneet syksyni melko kiireisenä ja välillä oli usko loppua, varsinkin opinnäytetyön suhteen. Nyt kuitenkin aletaan olla voiton puolella ja valmistuminen hämmöttää (vieläpä puoli vuotta etujassa), joten nyt on varmasti se hetki, kun saa olla ylpeä itsestään ja omista saavutuksistaan.

Opinnäytetyöprosessini alkoi keväällä 2017 aiheen mietinnällä ja opinnäytetyösuunnitelman tekemisellä. Ennen tätä aihetta olin tehnyt jo kaksi suunnitelmaa eri aiheista, mutta niistä ei kumpikaan lopulta päätynyt opinnäytetyöni aiheeksi. Ajatuksen tähän opinnäytetyön aiheeseen sain Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatusjohtajalta. Varsinaisen kirjoitusprosessin aloitin kesällä 2017, jolloin aloin kirjoittaa opinnäytetyöni teoriaosuutta. Syksyllä palatessa takaisin koulunpenkille, aloin suunnitella kyselylomaketta ja syyskuun puolella välissä sain kyselylomakkeen lähetettyä eteenpäin vastaajille. Loppusyksy menikin sitten kyselyiden tuloksien purkamisessa ja opinnäytetyön viimeistelyssä.

Jo aikaisessa vaiheessa opintoja päätin, että haluan tehdä opinnäytetyöni yksin. Minulla oli jo hyvissä ajoin tiedossa se, että haluan valmistua jo aikaisemmin, joten työparini olisi pitänyt olla myös sellainen, jolla olisi ollut samat suunnitelmat. Tästä syystä totesin, että on helpompaa tehdä opinnäytetyö yksin, niin saa tehdä asiat juuri sellaisten aikataulujen mukaisesti kun itselle sopii. Näin jälkikäteen mietittynä olisi ollut mukava, jos olisin tehnyt opinnäytetyön parin kanssa. Silloin olisi pystynyt jakamaan ajatuksia ja tehtäviä jonkun toisen kanssa, eikä yrittää pohtia ja selvittää kaikkea yksin. En olisi uskonut, että opinnäytetyö olisi yksin tehtynä henkisesti niin raskas prosessi. Onneksi samassa vaiheessa olevilta luokkakavereilta sai hyvää vertaistukea.

Näin jälkikäteen olen miettinyt myös sitä, miksi valitsin sellaisen aiheen, josta oli vaikea löytää teorian tietoa. Jos nyt saisin lähteä tekemään opinnäytetyöprosessia uudelleen, valitsisin sellaisen aiheen, josta oikeasti saa kattavan teoriataustan koottua. Vuoropäivähoidosta ei ole juurikaan kirjoja kirjoitettu tai tutkimuksia tehty, joten ehdottomasti työläin ja eniten aikaa vievä vaihe opinnäytetyössäni oli teoriaosuuden kirjoittaminen.

Tutkimuksen onnistumisen kannalta opinnäytetyössäni olisi voinut aineistonkeruumenetelmänä käyttää kyselylomakkeen sijaan haastatteluita. Syksy oli kuitenkin niin kiireistä aikaa, etten olisi missään välissä saanut aikataulutettua asioita niin, että olisin kerennyt haastatteluita tekemään. Kyselylomakkeiden vastauksia sain takaisin ainoastaan 7 kappaletta, mikä ei ole kovin hyvä luku prosentuaalisesti. Tämä jäi hiukan harmittamaan, sillä jos tuloksia olisi tullut enemmän, niin vastauksetkin olisivat olleet luotettavimpia. Sain parilta kyselyyn vastaajalta palautetta kyselyn laajuudesta ja siitä, että sen täyttämiseen meni kauan aikaa. Olen itse samaa mieltä siitä, että kysely oli melko pitkä ja vastaamiseen varmasti meni aikaa, mutta pitää myös muistaa, että aihekin on laaja. Lisäksi olen sitä mieltä, että jos olisin tehnyt haastattelut, niin enemmän aikaa olisi mennyt yhteen haastatteluun kuin kyselyyn vastaamiseen.

Tässä kohtaa haluan nostaa esiin erään asian, joka jäi itseäni hieman mietityttämään kyselyn vastauksia läpikäydessä. Vastauksissa nousi hyvin selvästi esiin se, että lastentarhanopettaja vastaa pedagogisen toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta vuoropäivähoidossa ja lastentarhanopettajan ollessa poissa, pedagogisen toiminnan toteuttamisesta vastaa hoitaja. Teoriaosuudessa kävin läpi sitä, että lastentarhanopettajat eivät yleensä työskentele viikonloppuisin tai iltaisin. Mitä jos on sellainen tilanne, että lapsi on ainoastaan ilta- ja viikonloppuhoidossa, niin onko hänellä koskaan mahdollisuutta saada oikein lastentarhanopettajan toteuttamaa pedagogista toimintaa? Lastentarhanopettajalla on kuitenkin se pedagoginen vastuu ja hän osaa toimintaa toteuttaa oikein. Samantyylinen asia tulee esiin myös Maria Alasen (2016) pro gradu-tutkielmassa, jossa hän sai selville, että lastentarhanopettajan työtä vuoropäivähoidossa hankaloittaa selkeiden vuoropäivähoitoa koskevien säännösten puuttuminen.

Olen suorittanut sosionomi (AMK) lastentarhanopettajan pätevyyden, joten vuoropäivähoitoon tutustuminen on ollut tulevaisuuden kannalta hyödyllinen kokemus. Olen toiminut hoitajana ryhmiksessä, jossa tarjottiin iltahoitoa tarpeen vaatiessa esimerkiksi iltayhdeksään asti, mutta en koskaan ole ollut töissä varsinaisessa ympäri vuorokauden auki olevassa vuoropäiväkodissa, joten sain tämän opinnäytetyöprosessin aikana paljon uutta ja hyödyllistä tietoa. Koen, että olen kehittynyt varhaiskasvatuksen työntekijänä, sillä nyt esimerkiksi tiedän, millaisiin asioihin vuoropäivähoidossa työskennellessä on hyvä kiinnittää huomiota ja millä tavoin vuoropäivähoitoa voisi tulevaisuudessa saada entistä paremmaksi. Vuoropäivähoito on koko ajan kasvava varhaiskasvatuksen muoto, joten voin hyvin löytää itseni vielä joku päivä työskentelemästä lastentarhanopettajana vuoropäiväkodissa.

Sosionomin (AMK) tutkintoon kuuluu osana kuusi eri kompetenssia, joita ovat sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto 2016). Kompetensseissa tuodaan ilmi muun muassa se, että sosionomin kriittiseen ja osallistavaan yhteiskuntaosaamiseen kuuluu analysoida sellaisia rakenteita, jotka tuottavat epätasa-arvoa tai huono-osaisuutta. Lisäksi sosionomin tutkimukselliseen kehittämisosaamiseen kuuluu reflektiivisen, tutkivan ja kehittävän työtteen sisäistäminen. Juuri näiden työtapojen avulla sosionomi pystyy tunnistamaan esimerkiksi vuoropäivähoidon laatuun vaikuttavia asioita, tutkimaan vuoropäivähoitoa tarkoituksenmukaisin keinoin ja tarvittaessa kehittämään palveluja laadukkaimmiksi.

LÄHTEET

- Alanen, M. 2016. Kontekstina vuoroahoito: Lastentarhanopettajien ja lasten vanhempien näkökulmat tarkastelussa. [Verkkojulkaisu]. Tampere: Tampereen yliopisto. [Viitattu 16.8.2017]. Saatavana: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/99649/GRADU-1472823761.pdf?sequence=1>
- Asikainen, T., Keskitalo, S., Mäki-Jussila, E., Tikkala, M. & Ojala, N. 18.9.2012. Kultavuoren VASU. [Word-tiedosto]. Seinäjoki: Seinäjoen kaupunki. [Viitattu 16.8.2017]. Saatavana: <https://www.seinajoki.fi/varhaiskasvatusjakoulutus/varhaiskasvatuspalvelut/hoitopaikkojenesittely/jouppi-katajalaaksonalue/kultavuorenpaivakoti/varhaiskasvatussuunnitelma.html>
- Cantell, H. (toim.) 2010. Ratkaiseva vuoroaikutus: Kasvatuksellisia kohtaamisia lasten kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Collin, K. & Peltoperä, K. 2016. Ammatillista toimijuutta vahvistamassa: työhyvinvointia työtä tuunaamalla. Teoksessa: U, Teppo. & K, Malinen. (toim.) Osaa-mista vuoroahoitoon. [Verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. 186–197. [Viitattu 16.8.2017]. Saatavana: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/121139/JAMKJULKAISUJA2272016_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Diduck, A. 2003. Law´s Families: Law in context. UK: LexisNexis.
- Estola, E., Hilppö, J., Hännikäinen, M., Karila, K., Kumpulainen, K., Lipponen, L., Munter, H., Puroila, A-M., Raittila, R. & Rutanen, N. 2013. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoda.
- Hevonoja, J. 11.11.2013. Onnistumiset vuorohoidossa eivät aina vaadi lisäresursseja tai rahaa. [Verkkosivu]. Yle-uutiset. [Viitattu 17.8.2017]. Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-6925570>
- Hevonoja, J. 11.11.2013. Perheissä 24/7-arki yleistyy-miten pärjäävät lapset?. [Verkkosivu]. Yle uutiset. [Viitattu 29.7.2017]. Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-6925882>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Jarasto, N., Lehtinen, T. & Nepponen, K. 1999. Hiljaa hyvä tulee. Helsinki: LK-KIRJAT.
- Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. 1. p. Helsinki: Kirjapaja.

- Kalland, M. 2011. Päivähoito kiintymyssuhdeteorian valossa. Teoksessa: Sinkkonen, J. & Kalland, M. (toim.). Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Helsinki: WSOYpro Oy, 147-172.
- Kalliala, M. 2012. Lapsuus hoidossa: Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoidossa. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press Oy Yliopistokustannus.
- Kanninen, K. & Sigfrids, A. 2012. Tunne minut: Turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen.
- Kirveslahti, K., Sivén, T., Vahala, M. & Vihunen, R. 2014. Kasvun aika. 1.-3.p. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Koivunen, P-L. & Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa: Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Koivunen, P-L. 2005. Vanhempien ja työntekijöiden yhteistyö päivähoidossa. Yhteistyötä hankaloittavat, vaikeuttavat ja kuormittavat tekijät työntekijöiden näkökulmasta. Helsingin yliopisto. Koulutus ja kehittämiskeskus Palmenia. Työnohjaajakoulutus.
- Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito: Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kronqvist, E-L. & Kumpulainen, K. 2011. Lapsuuden oppimisympäristöt: Eheä polku varhaiskasvatuksesta kouluun. Helsinki: WSOYpro Oy.
- L 19.1.1973/36. Varhaiskasvatuslaki.
- Lasten sosio-emotionaalinen hyvinvointi ja perheen arki 24/7-taloudessa (Perheet 24/7). Ei päivystä. [Verkkojulkaisu]. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. [Viitattu 29.7.2017]. Saatavana: https://www.jamk.fi/globalassets/tutkimus-ja-kehitys--research-and-development/tki-projektien-lohkot-ja-tiedostot/perheet-24_7/36907_perheet_247_tivistelma_logolla_2012.pdf
- Laukkonen, L. 2017. Yö päiväkodissa: Lasten kokemuksia ja aikuisten näkemyksiä Kultavuoren päiväkodin yöhoidosta. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysalan yksikkö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 16.8.2017]. Saatavana: <https://theseus.fi/bitstream/handle/10024/130489/LiisaLaukkonenOpinnaytetyo.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Lehtinen, A-J. 2009. Lasten toiminta, toimintaresurssit ja toimijuus päiväkotiympäristössä. Teoksessa: L, Alanen. & K, Karila. (toim.). Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoda. 89-114.
- Malinen, K., Dahlblom, T. & Teppo, U. 2016. Suomalainen vuorohoito. Teoksessa: U, Teppo. & K, Malinen. (toim.) Osaamista vuorohoitoon. [Verkkójulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. 12–24. [Viitattu 10.8.2017]. Saatavana: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/121139/JAMKJULKAISUJA2272016_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Malinen, K., Teppo, U. & Peltoperä, K. 2016. Osaaminen ja työhyvinvointi vuorohoidossa. Teoksessa: Teppo, U. & Malinen, K. (toim.) 2016. Osaamista vuoropäivähoitoon. 43-60. [Verkkójulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. [Viitattu 10.8.2017]. Saatavana: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/121139/JAMKJULKAISUJA2272016_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Matilainen, T. 2008. Lapsi elää rutiineista: Helppo ja hyvä arki. Jyväskylä: Gummerus Kustannus Oy.
- McGlynn, C. 2006. Families and the European Union: Law, Politics and Pluralism. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään: näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Helsinki: Pedatieto.
- Moilanen, M. & Virolainen, E. 2012. ”Kaikki saa kuitenkin olla sellasia kun on”: Lapsen yksilöllinen huomioiminen päiväkodissa eräiden varhaiskasvattajien näkökulmasta. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Tikkurila: Laurea ammattikorkeakoulu. [Viitattu 24.9.2017]. Saatavana: https://theseus.fi/bitstream/handle/10024/52099/Moilanen_Virolainen.pdf?sequence=1
- Neuvokas perhe. Ei päiväystä. Uni. [Verkkosivu]. Helsinki: Suomen Sydänliitto Ry. [Viitattu 9.8.2017]. Saatavana: <http://www.neuvokasperhe.fi/perhearki/uni>
- OHOI-osaamista vuorohoitoon. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. [Viitattu 3.8.2017]. Saatavana: <https://www.jamk.fi/fi/Tutkimus-ja-kehitys/projektit/ohoi/etusivu/>
- Ojala, M. 2015. Varhaiskasvatus, esiopetus ja koulun alku lapsen oppimisen ja kehittymisen näkökulmasta. Helsinki: Opettajankoulutuslaitos.
- Ojanen, T., Ritmala, M., Sivén, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2013. Lapsen aika. 12.-15.p. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

- Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 29.7.2017]. Saatavana: http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf
- Pajulammi, H. 2014. Lapsi, oikeus ja osallisuus. Talentum Media Oy.
- Palviainen, T. 2007. Karuselli pyörii, lapset siinä hyörii: Tutkimus vuorohoidon arjesta henkilöstön näkökulmasta tarkasteltuna. [Verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto. [Viitattu 16.8.2017]. Saatavana: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18211/URN_NBN_fi_jyu-2007587.pdf?sequence=1
- Peleg, N. 2013. Reconceptualising the Child's Right to Development: Children and the Capability Approach. [Verkkoartikkeli]. International Journal of Children's Right 21, 523-542. [Viitattu 23.8.2017]. Saatavana: <http://booksandjournals.bristolonline.com/content/journals/10.1163/15718182-02103003>
- Peltoperä, K. & Hintikka, T. 2016. Pedagogiikan kehittämistä vuorohoidon arjessa. [Verkkojulkaisu]. Jyväskylän yliopisto. [Viitattu 1.8.2017]. Saatavana: <https://www.jamk.fi/globalassets/tutkimus-ja-kehitys--research-and-development/tki-projektien-lohkot-ja-tiedostot/ohoi/materiaaleja-ja-julkaisuja/pedagogiikka-vuorohoidossa.pdf>
- Peltoperä, K. & Hintikka, T. 2016. Pedagogiikan toteuttamisen erityispiirteitä vuorohoidossa. Teoksessa: Teppo, U. & Malinen, K. (toim.) Osaamista vuorohoittoon. 148-167. [Verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. [Viitattu 22.9.2017]. Saatavana: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/121139/JAMKJULKAISUJA2272016_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Peltoperä, K., Dahlblom, T., Turja, L., Rönkä, A., Collin, K., Hintikka, T. & Teppo, U. 2016. Vuorohoidon raamit. Teoksessa: Teppo, U. & Malinen, K. (toim.) Osaamista vuorohoittoon. 62-84. [Verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. [Viitattu 17.8.2017]. Saatavana: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/121139/JAMKJULKAISUJA2272016_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Perheet 24/7- Lasten sosio-emotionaalinen hyvinvointi ja perheen arki 24/7 taloudessa. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. [Viitattu 3.8.2017]. Saatavana: <https://www.jamk.fi/fi/Tutkimus-ja-kehitys/projektit/Perheet-24/Etusivu/>
- Ronkainen, S., Mertala, S. & Karjalainen, A. 2008. Kvalitatiivisuus, kvantitatiivisuus ja sähköinen kyselytutkimus. Teoksessa: Ronkainen, S. & Karjalainen, A. (toim.). Sähköä kyselyyn: Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa. Rovaniemi: Lapin yliopisto. 17-30.

- Rusanen, E. 2011. Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.
- Räsänen, E., Moilanen, I., Tamminen, T. & Almqvist, F. (toim.). 2000. Lasten- ja nuortenpsykiatria. Helsinki: Duodecim.
- Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. 29.4.2016. [Verkkajulkaisu]. Innokylä. [Viitattu 16.10.2017]. Saatavana: <https://www.innokyla.fi/documents/1167850/5e8f1ef1-7a5b-4dfb-a629-0ea09dbfe904>
- Strazdins, L., Korda, R., Lim, L., Broom, D. & D'Souza, R. 2004. Around-the-clock: parent work schedules and children's well-being in a 24-h economy. *Social Science & Medicine* 59, 1517–1527.
- Suonperä, K. 5.11.2010. Onko nuorilla käytöstapoja: Aikuiset antavat nuorille mallin. [Verkkolehtiartikkeli]. Helsinki: Helsingin uutiset. [Viitattu 24.9.2017]. Saatavana: <http://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/6446-onko-nuorilla-k%C3%A4yt%C3%B6stapoja>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Varhaiskasvatus. 23.2.2017. [Verkkosivu]. Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos (THL). [Viitattu 29.7.2017]. Saatavana: <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/varhaiskasvatuspalvelut>
- Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus.
- YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista. 20.11.1989. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 22.8.2017]. Saatavana: https://unicef.studio.crasman.fi/pub/pub-lic/pdf/LOS_A5fi.pdf

LIITTEET

Liite 1. Opinnäytetyön saatekirje ja kyselylomake

LIITE 1 Opinnäytetyön saatekirje ja kyselylomake

Varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutuminen vuoropäivähoidossa

Hei!

Olen Seinäjoen ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija ja teen opinnäytetyötä siitä, miten varhaiskasvatuksen tavoitteet toteutuvat Kultavuoren vuoropäiväkodissa. Kiinnostukseni aihetta kohtaan lähti liikenteeseen keskusteltuani erilaisista opinnäytetyöaiheista varhaiskasvatusjohtajan kanssa ja keskustelun lomassa tämä aihe nousi esiin.

Toivon, että te kaikki ehtisitte vastata tähän kyselyyn. Vastaustenne avulla vuoropäivähoidon tavoitteiden toteutumista pystytään kehittämään. Vastaukset käsittelen nimettömästi ja luottamuksellisesti. Toivoisin, että vastaisitte viimeistään 24.9. mennessä.

Kiitos jo etukäteen vastauksistanne!

Mikäli teille tulee jotakin kysyttävää, voitte olla yhteydessä minuun:

Elina Haavisto

elina.haavisto@seamk.fi

1. Sukupuoli

- Nainen
- Mies
- En halua vastata

2. Työntekijän rooli vuoroitoryhmässä

Lastentarhanopettaja

Lastenhoitaja

Joku muu, mikä?

3. Kuinka usein työskentelet yksikkösi vuoropäivähoidon parissa?

Joka päivä

Kerran viikossa

Kerran kahdessa viikossa

Kerran kuukaudessa

Harvemmin

Joku muu, mikä?

Varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutuminen

4. Kuinka hyvin tunnet varhaiskasvatusta koskevat tavoitteet?

- Erittäin hyvin
- Hyvin
- Kohtalaisesti
- En ollenkaan

5. Kuvaile, miten mielestäsi yksikkösi vuoropäivähoidossa edistetään lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja hyvinvointia.

6. Kuvaile, miten mielestäsi yksikkösi vuoropäivähoidossa tuetaan lapsen oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista.

7. Kuvaile, miten mielestäsi yksikkösi vuoropäivähoidossa toteutetaan pedagogista toimintaa ja mahdollistetaan myönteiset oppimiskokemukset.

8. Miten mielestäsi yksikkösi vuoropäivähoidossa varmistetaan kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö?

9. Millä tavoin mielestäsi yksikkösi vuoropäivähoidossa mahdollistetaan pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvattajien välillä sekä miten turvataan lasta kunnioittava toimintatapa?

10. Millä tavoin mielestäsi yksikkösi vuoropäivähoidossa huomioidaan lapsen yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen sekä tasa-arvon toteutuminen?

11. Kuvaile, miten yksilöllisen tuen tarve mielestäsi huomioidaan yksikkösi vuoropäivähoidossa.

12. Kuvaile, miten mielestäsi yksikkösi vuoropäivähoidossa kehitetään lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä ohjataan eettisesti vastuulliseen toimintaan.

13. Millä tavoin yksikkösi vuoropäivähoidossa mielestäsi varmistetaan lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin?

14. Kuvaile, miten yhteistyö lapsen huoltajien kanssa sekä vanhempien tukeminen mielestäsi toimii yksikkösi vuoropäivähoidossa.

Vuoropäivähoidon suunnittelu

15. Mitä kaikkea lapsen kannalta tulee ottaa huomioon yksikkösi vuoropäivähoitoa suunnitellessa?

16. Miten yksikkösi vuoropäivähoitoa voisi parantaa huomioiden varhaiskasvatuksen tavoitteet?

Kiitos vastauksista! :)